

Brüsszel, 2020.9.17.
COM(2020) 562 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása

Beruházás a klímasemleges jövőbe az európai polgárok érdekében

{SEC(2020) 301 final} - {SWD(2020) 176 final} - {SWD(2020) 177 final} -
{SWD(2020) 178 final}

A 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célterv

1. AZ ÉGHAJLATI VÁLSÁG KEZELÉSÉBEN NAGYOBB ELSZÁNTSÁGOT KELL MUTATNUNK

Az éghajlati válság továbbra is korunk meghatározó kihívása. Az elmúlt öt évben melegebb volt, mint bármikor korábban. A bolygó átlaghőmérséklete 2019-re 1,1 °C-kal nőtt az iparosodás előtti szinthez képest. A felmelegedés hatásai vitathatatlanok, egyre gyakoribbak az aszályok, a viharok és más szélsőséges időjárási jelenségek. Mihamarabb hosszú távú intézkedéseket kell hoznunk egészségünk, jólétünk és jóllétünk megőrzése érdekében, úgy Európában, mint a világ többi részén. Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) legutóbbi jelentései az éghajlatváltozásról és az 1,5 °C-os globális felmelegedésről a földhasználat, az óceán és a krioszféra összefüggésében ismét felhívták a figyelmet arra, hogy milyen súlyos következmények várhatók, ha nem fékezzük meg az éghajlatváltozást. Az uniós polgárok is egyre inkább aggódnak, és jogosan. Tíz emberből kilenc szerint az éghajlatváltozás komoly aggodalomra ad okot. Az EU vezető szerepet játszik az éghajlatváltozás elleni globális küzdelemben, és a Bizottság eltökélt szándéka, hogy haladéktalanul további intézkedéseket hozzon.

Az Európai Bizottság elnöke kiemelt politikai prioritásának tekinti az európai zöld megállapodást¹, mely modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággal rendelkező méltányos jóléti társadalommá kívánja átalakítani az EU-t. Meg kell védenünk, meg kell őriznünk és meg kell erősítenünk az EU természeti tőkéjét. Meg kell védenünk polgáraink egészségét és jólétét az éghajlattal és a környezettel kapcsolatos kockázatoktól és hatásoktól, méltányos átmenettel elérve az inkluzív átalakulást, és biztosítva, hogy senki ne maradjon le. A Bizottság ma fenntartható pályára állítja kontinensünket ennek valóra váltása és a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése érdekében.

A világ jelenleg sosem látott társadalmi-gazdasági következményekkel járó egészségügyi válságot él át. Ezt is meg kell oldanunk, de az egyik válság kezelésére irányuló erőfeszítéseink nem hátráltathatják egy másik válság kezelését. Az éghajlatváltozás elleni fellépés elhalasztása vagy egyes intézkedések elmaradása nem perspektíva az Európai Unió számára. Fellépés hiányában ugyanis a kialakuló éghajlati válság sokkal súlyosabb egzisztenciális következményekkel fog járni a természetes környezetre, az egészségünkre és a megélhetésünkre nézve, mint a jelenlegi egészségügyi válság. A fellépés hiányában várható gazdasági zavarok és kedvezőtlen társadalmi fejlemények sokkal nagyobb terhet jelentenek, mint amekkora költségekkel ma az ambiciózus éghajlat-politikai intézkedés járna.

A Covid19-re adott példátlan európai gazdasági válasz egyedülálló lehetőséget kínál arra, hogy a szükséges átalakulásba beruházva felgyorsítsuk a klímasemleges gazdaságra való átállást, és biztosítsuk annak méltányos, társadalmi szempontból igazságos megvalósulását. A Next Generation EU (Európai Helyreállítási Eszköz) és a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret – amelyek együttes értéke több mint 1,8 billió euró – jelentős lendületet biztosítanak az Európa által elérni kívánt zöld és digitális átállás megvalósításához. A gazdasági válság hatékony kezeléséhez, valamint a tiszta és fenntartható gazdaságra való gyorsabb átállás előnyeinek kiaknázásához ezeket az ambíciókat teljes mértékben át kell ültetni a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveibe is.

¹ COM(2019) 640 final.

Az EU az elkövetkezendő évtizedben is folytatni fogja az éghajlatváltozás elleni határozott fellépést és az azzal párhuzamos gazdasági növekedést. 2019-ben az uniós kibocsátások 25 %-kal alacsonyabbak voltak, mint 1990-ben, pedig ugyanezen időszak alatt a gazdaság 62 %-kal bővült. Ez is bizonyítja, hogy képesek vagyunk úgy kezelni az éghajlatváltozást, hogy közben folyamatos gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést biztosítunk. Az e közleményt kísérő hatásvizsgálat azt mutatja, hogy az 1990-es szinthez képest 2030-ra elérendő 55 %-os kibocsátáscsökkentés a megfelelő szakpolitikákkal gazdaságilag megvalósítható, és előnyös is Európa számára.

Az Unió jelenlegi szakpolitikai kerete azonban önmagában nem elegendő a 2050-re kitűzött céljaink és a Párizsi Megállapodás szerinti kötelezettségvállalások megvalósításához. Az előrejelzések szerint a jelenleg hatályos jogszabályok végrehajtása 2050-re 60 %-os üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentést érne el az EU szintjén, de ennél nagyobb ambícióra van szükség még ebben az évtizedben, ha nem akarunk még nehezebb terhet hagyni a jövő nemzedékeire. Ugyanis minél kevesebbet tesz az EU a következő tíz évben, annál meredekebb és nehezebb utat kell majd bejárni 2030 után.

A Bizottság ezért javasolja az eddig követett kibocsátáscsökkentési pálya megváltoztatását úgy, hogy 2050-re elérjük a klímasemlegességet, és ezt az európai klímarendelethez irányuló javaslatban rögzíti.

A hatásvizsgálat során és az elmúlt évben folytatott széles körű konzultációs folyamatban a Bizottság alaposan megvizsgálta az 1990-es szintekhez képest 50–55 %-os kibocsátáscsökkentés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeit. A hatásvizsgálat részletesen áttekintette a rendelkezésre álló szakpolitikai eszköztárat, valamint az egyes gazdasági ágazatoktól elvárható hozzájárulást. Ha 2050-re valóban el akarjuk érni a klímasemlegességet, méghozzá felelős módon, akkor 2030-ig 55 %-os kibocsátáscsökkentést kell megvalósítanunk.

Ezért ez a közlemény:

1. előterjeszti az üvegházhatásúgáz-kibocsátás szintjének 1990-hez képest 2030-ra legalább 55 %-os csökkentésére (beleértve a kibocsátásokat és elnyeléseket is) vonatkozó uniós célt;
2. áttekinti a gazdaság különböző ágazataiban szükséges fellépések körét, valamint előrevetíti a megemelt cél eléréséhez kulcsfontosságú jogalkotási eszközök felülvizsgálatát;
3. előkészíti a terepet a 2020 őszén tartandó nyilvános vitához, hogy az EU még az év vége előtt fokozottabban hozzájáruljon a Párizsi Megállapodáshoz, és a Bizottság 2021 júniusáig részletes jogalkotási javaslatokkal állhasson elő.

Azt, hogy az 55 %-os uniós cél szükséges és megvalósítható, az alábbi három fő megfontolás támasztja alá.

Először is a széntüzelésű erőművek bezárása és az energiaigényes iparágak megtisztítása nagymértékű kibocsátáscsökkentést eredményezett, jóllehet még mutatkoznak kibocsátáscsökkentési nehézségek a közlekedés, a mezőgazdaság és az építőipar terén, ahol sajátos kihívásokkal állunk szemben. A klímasemlegesség eléréséhez azonban minden ágazatban határozottabb uniós fellépésre van szükség. Egyes kulcsfontosságú ágazatokban – mint például a földhasználat és a közlekedés – a hosszabb átfutási idő miatt még ebben az évtizedben fel kell gyorsítani a fellépést ahhoz, hogy 2030 után ne legyen megvalósíthatatlan mértékű a szükséges változás.

Másodszor túl magas annak a kockázata, hogy a következő tíz évben rögzül a széndioxid-kibocsátás mértéke. Ennek oka egyrészt a jelenlegi jogalkotási rendszer felépítése, másrészt az, hogy a Covid19-válság közepette érthető módon rövid távú gazdasági döntések születnek. Sürgősen egyértelműbb és erősebb beruházási jelzésekre van szükség ahhoz, hogy a jelenlegi beruházási tervezés és döntések összeegyeztethetők legyenek a klímasemlegességre való átállással.

Végezetül a tudomány azt mutatja, hogy az éghajlati kockázatok túl nagyok. Az IPCC legutóbbi különjelentései szerint a korábbi ötödik értékelő jelentésében előrevetítettél alacsonyabb hőmérsékleti értékek mellett is nagyobb a kockázat, mint korábban gondolták, például fenyeget a Golf-áramlat lelassulása vagy a grönlandi és a nyugat-antarktisi jégtáblák leszakadása. Az éghajlati válság szervesen összefügg a biológiai sokféleség globális csökkenésével, és a megoldásoknak e két problémát következetesen együtt kell kezelniük. Az egyetlen felelős intézkedési lehetőség az azonnali fellépés, hiszen most még megválaszthatjuk annak módját, de ha tovább tétovázunk, már túl késő lesz.

Felelősségünk határozottan fellépni a következő nemzedékek érdekében. Ha az EU megmutatja, hogy ez lehetséges, a világon számos kormány és polgár el fogja hinni, hogy a növekvő jólét igenis összeegyeztethető egy olyan pályával, amely jóval 2 °C alatt tartja a globális éghajlatváltozást és törekszik a felmelegedés 1,5 °C-ra való korlátozására bolygónk jövője érdekében. Ugyanakkor a globális fellépés mellett is számítani kell az éghajlatváltozás káros hatásainak egy részére. Ezért az EU mind Európában, mind világszinten rendületlenül folytatja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó erőfeszítéseket. Végezetül ahhoz, hogy Európában klímasemlegességet érjünk el, beruházásokra van szükség a technológiák, az üzleti modellek, a készségek és az infrastruktúrák terén, és viselkedésünket is meg kell változtatnunk. A zöld átmenet korszerűsíteni fogja gazdaságunkat, egy jóval innovatívabb, körforgásosabb és ellenállóbb gazdaságot hoz létre, amely mellett a jövőben is fenntartható a globális versenyképesség és a jólét.

2. A FOKOZOTT ÉGHAJLAT-POLITIKAI FELLÉPÉS GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ELŐNYEI

A hatásvizsgálatában elvégzett elemzések alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentése 2030-ig nemcsak ráállítaná az EU-t a klímasemlegességhez vezető útra, hanem globális úttörővé is tenné az uniós vállalkozásokat és ipart. Az elemzések azt is megerősítik, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátási célok megemlése felelős és társadalmilag méltányos módon is lehetséges. Fenntartható gazdasági növekedést indíthat be és felgyorsíthatja a tiszta energiákra való átállást, csupán arra van szükség, hogy kezeljük a nemkívánt társadalmi következményeket és megfelelő szakpolitikákat alkalmazzunk uniós és tagállami szinten egyaránt. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig elérendő 55 %-os csökkentése javítaná az uniós polgárok életminőségét az olyan jelentős járulékos egészségi előnyöknek köszönhetően, mint a levegőminőség javulása és a környezetkárosodás csökkentése. Számottevően támogatná továbbá a Covid19 okozta válságból való kilábalást, az Unió hosszú távú versenyképességét és rezilienciáját.

Az 55 %-os kibocsátáscsökkentési cél elérése jelentős beruházási kihívást vet fel az uniós ipar, a szolgáltatási, a közlekedési és az energetikai ágazat számára. A kihívás megválaszolása viszont versenyelőnybe hozza az uniós vállalkozásokat, és előmozdítja az uniós polgárok jólétét. A Covid19 okozta válság súlyosan érintette az EU gazdaságát. Lényegében nem változtatta meg a 2030-ra kitűzött megemelt ÜHG-kibocsátási célok eléréséhez szükséges beruházások körét, viszont úgy tűnik, rontotta a beruházási

körülményeket. Ennek ellensúlyozásához határozott uniós és nemzeti szakpolitikai kezdeményezésekre van szükség. Az uniós gazdaságélénkítési terv és annak Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköze döntő jelentőségű a zöld átmenet alapjául szolgáló beruházások megvalósulásához. Jóllehet 2020-ban a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás a becslések szerint 30–35 %-kal el fog maradni az 1990. évi szinttől, a Covid19-válságot követő gazdasági fellendülés nyomán a kibocsátások – újabb intézkedések hiányában – vélhetően visszaállnak a korábbi szintre. A globális felmelegedés pedig folytatódik. Ahhoz, hogy 2050-re elérjük a klímasemlegességet, a most kezdődő évtizedben még sok új szélturbinát kell építenünk, tisztábbá kell tennünk az ipart, és épületeket kell fel újítanunk azok energia- és erőforrás-hatékonysága érdekében. Ehhez az uniós vállalkozásokat képessé kell tenni arra, hogy élre törjenek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások kifejlesztésében, terjesztésében és forgalmazásában. A közlekedést még lényegesen tisztábbá kell tenni, törekedve arra, hogy a nulla kibocsátású járművek egyre inkább felváltsák a hagyományosakat, lendületesen fejlődjön a tömegközlekedés és szélesebb körben használjuk a fenntartható közlekedési módokat és a multimodális szállítást a tiszta mobilitási lehetőségek széles körének és jó kapcsolódásának köszönhetően. A digitális technológiáknak kulcsszerep jut az Unió klímasemlegességnek biztosításában és globális versenyképességnek megerősítésében. A digitális és a zöld átállásnak kölcsönösen erősítenie kell egymást.

Az EU többéves költségvetése és a Next Generation EU forrásainak legalább 30 %-át az éghajlat szempontjából releváns területekre kell költeni, és minden kiadásnak összhangban kell lennie a Párizsi Megállapodással és a károkozás elkerülésének elvével. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveknek és a kapcsolódó kiadásoknak hatékonyan hozzá kell járulniuk a zöld és a digitális átálláshoz, illetve az ezekkel járó kihívások kezeléséhez. E források célzott felhasználásával jelentős magánberuházásokat is lehet mozgósítani. A gazdaságélénkítési kiadásokat ambiciózus éghajlat-politikai intézkedésekkel kell ötvöznünk, hogy elkerüljük a pazarlást és az eszközök értékvesztését, amelyek később további erőforrásokat emésztenének fel. Vagyis az egyre rosszabb likviditás miatt nem szabad reflexszerűen a régi, szén-dioxid-alapú gazdaságba beruházni, hanem inkább az innovatív és alacsony szénlábnyomú technológiákba való beruházásokat kell ösztönözni, melyekkel modern és zöld gazdasággá tehetjük Európát. A munkahelyek és jövedelmek megőrzését, valamint új munkahelyek létrehozását illetően nem néhány hónapos vagy néhány éves távlatokban, hanem évtizedekben kell gondolkodnunk.

Gazdaságunk fellendítése és környezetbarátabbá tétele szempontjából előnyösek az olyan strukturális politikák és szakpolitikai reformok is, amelyek ösztönzik a versenyt a termékpiacokon, és megfelelő oktatás és képzés révén egyeztetik össze a készségek keresletét és kínálatát.

A zöld átmenet egyik fő eleme az EU tőkéjének minőségemlése. Ez nagyobb kezdeti beruházásokat feltételez, melyek az üzemanyagok terén elért megtakarítások formájában térülnek meg. Az energiával kapcsolatos beruházásokat élnékíteni kell. A 2021–2030 közötti időszakban az EU-nak éves szinten 350 milliárd euróval többet kell befektetnie, mint a 2011–2020 közötti években, azaz évi mintegy 90 milliárddal többet, mint ami a jelenlegi 2030-as éghajlat- és energiapolitikai célok megvalósításához szükséges. A magánbefektetéseket az állami támogatások mellett a fenntartható finanszírozásra vonatkozó kezdeményezés is a zöld helyreállítás felé fogja terelni. A közös uniós taxonómia, az uniós zöldkötvény-standard és az éghajlati referenciamutatók alapvető eszközök lesznek ahhoz, hogy a finanszírozási piac jobban reagáljon a reálgazdaság szükségleteire.

A nagy belső piacnak köszönhetően az átállás felgyorsítása segít korszerűsíteni az uniós gazdaság egészét, ezzel javítja esélyeinket arra, hogy vezető szerepet töltsünk be a tiszta technológiák terén és világszerte versenyelőnyt szerezzünk. Az új értékláncok kialakítása és egyes már meglévők kiterjesztése szintén erősíteni fogja az európai ipari ökoszisztémák stratégiai autonómiáját. Ez segít elmozdulni egy valóban körforgásos gazdaság felé, ami a digitalizációval együtt főszerepet játszik az európai gazdaság általános hatékonyságának és ellenálló képességének javításához szükséges modernizációban.

Polgáraink egy modern, fenntartható, igazságos és reziliens Európában szeretnék élni. Szövetségeseink az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, aktív politikai szerepvállalással, valamint fogyasztói döntéseikkel támogathatják azt. Nagymértékben hozzájárulhatnak a széntelenítéshez, ha fenntarthatóbb vásárlási szokásokat és életmódot alakítanak ki, de ehhez megbízható, érdemi tájékoztatásra van szükségük.

Az ipar mellett az épületek és a közlekedés tartoznak a legfőbb energiafelhasználók és kibocsátási források közé. Az energiakínálat és -kereslet dekarbonizációja ezért elengedhetetlen a klímasemlegesség eléréséhez, és jó hír, hogy megvalósítása a közlekedési és a lakhatási kényelem javulásához vezet.

A 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai ambíciók növelése az épületek ágazatában társadalmi szempontból méltányosan fog történni. Például az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknak jelenleg magasabb terhet jelentenek a fűtési költségek, mint a gazdagabb háztartásoknak. A leginkább környezetszennyező tüzelők, például a szén használata szintén gyakoribb az alacsonyabb jövedelműek körében, és különösen magas Európa egyes régióiban. Ezeket a rétegeket kedvezőtlenébbül érintheti az átállás, különösen, ha drágul a szén használata, és számukra nem elérhetők az alacsony szénlábnymó technológiák. A kiszolgáltatottabb fogyasztók védelmében ezért fontos olyan szociális és energiahatékonysági politikát folytatni, amely lehetővé teszi otthonaik felújítását és biztosítja a fűtés- és villanyszámlák megfizethetőségét.

Az európai épületállomány felújítása nemcsak az energiaköltségek és az üvegházhatásúgáz-kibocsátások csökkentéséről szól, hanem javítja az életkörülményeket is, és helyi munkahelyeket teremt. Az épületkorszerűsítési program egy csapásra fogja kezelni az épületek energiahatékonyságával és a lakhatás megfizethetőségével kapcsolatos problémákat. A program egyrészt a legrosszabb állapotú épületekre fog összpontosítani, ezzel kezelve az energiaszegénység problémáját, másrészt a középületeket, pl. iskolákat, kórházakat és gondozóintézeteket veszi célba. A felújítások kapcsán különös figyelmet kell majd fordítani a kezdeti beruházások finanszírozására és arra, hogy a háztartások tudják vállalni azokat. Különösen az alacsonyabb jövedelmű háztartások energiahatékonysági beruházásai esetében van szükség célzott támogatásra. A szakpolitikák megfelelő kialakításával, források elkülönítésével és új, innovatív megközelítésekkel kell gondoskodni arról, hogy megszervezzük a lakóépületek és a közlekedés környezetbaráttá tételét, mindeközben pedig védjük a hátrányos helyzetű csoportokat. A bizottsági hatásvizsgálat azt mutatja, hogy a kibocsátásoknak a széndioxid-árzás fokozott alkalmazásával elért 55 %-os csökkentése és a bevételek egy részének az alacsony jövedelmű háztartások javára történő visszaforgatása olyan kombináció, amely képes úgy kezelni az e háztartások jövedelmére nehezedő terhelést, hogy közben előmozdítja a karbonszegény technológiákra való átállást. A tiszta és hatékony magán- és tömegközlekedés számos előnnyel jár az egyén és a közösség szintjén is. A közösségi közlekedés és az aktív mobilitás (gyaloglás, kerékpározás) arányának növelése, valamint az automatizált, összekapcsolt és multimodális mobilitás

terjedése a járművek kibocsátására vonatkozó szigorúbb előírásokkal ötvözve drasztikusan csökkenteni fogja a közlekedésből eredő szennyezést, főleg a városokban.

Az emberek sokat nyerhetnek az ambiciózus és határozott éghajlatpolitikai fellépés nyomán. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése javítja az életkörülményeiket és egészségüket, emellett munkahelyeket teremthet és csökkenti az energiaköltségeket.

Az éghajlat- és energiapolitikák támogatják a levegőtisztasági törekvéseket, melyeknek köszönhetően javul az európai lakosság egészsége. Ez kifejezetten nagy jelentőséggel bír számos közép- és kelet-európai tagállamban, ahol viszonylag nagy a szennyezettség. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentése hozzájárulhat a levegőszennyezés további visszaszorításához, így 2030-ra összességében 60 %-os javulás érhető el, az egészségkárosodás költségeit pedig legalább 110 milliárd euróval csökkenteni lehetne a 2015-ös szinthez képest. Az erőteljesebb éghajlatpolitikai fellépés 2030-ra legalább 5 milliárd euróval csökkentené a levegőszennyezés visszaszorításának költségeit, és más környezetvédelmi problémákat is enyhítené, például az elsavasodást.

Ami az élelmezést és a mezőgazdaságot illeti, a hatásvizsgálat szerint 2030-ra akkora kibocsátás-megtakarításra lehet számítani a fogyasztók egészséges étrend felé való elmozdulásának köszönhetően, mint az ágazatban elérhető technikai megoldásoktól². „A termelőtől a fogyasztóig” stratégiával³ összhangban elő kell segíteni, hogy a fogyasztók fenntartható és egészséges élelmiszereket, étrendet válasszanak. Ez nemcsak a mezőgazdasági és az élelmiszer-ágazat kibocsátásainak visszaszorításához járulna hozzá, hanem kedvezően hatna a fogyasztók egészségére is, továbbá csökkentené a társadalom egészségügyi kiadásait és az élelmiszer-pazarlást is.

Az említett területeken kifejtett erőteljes éghajlat-politikai fellépés pozitív hatást gyakorolhat az uniós GDP-re és az összfoglalkoztatásra. A hatásvizsgálat rámutat arra, hogy az éghajlatpolitikai fellépés fokozásával járó befektetések növelni fogják a GDP-t, különösen egyes, még kiaknázatlan gazdasági területeken. Hasonlóképpen a szénadókból származó bevételek a munkát terhelő adók csökkentésére fordíthatók, ez pedig pozitív hatással lehet a foglalkoztatásra. A modern és körforgásos gazdaságba való beruházás segít fenntartható és új „zöld” munkahelyeket teremteni a jövő éghajlat által korlátozott világában.

A tagállamok és a háztartások nem ugyanonnan indulnak a klímasemlegesség megvalósítása felé, és az átállás kihívásaira sem tudnak ugyanúgy reagálni. Az éghajlatpolitikai célkitűzések megemlése valószínűleg nagyobb terhet ró azokra a tagállamokra és régiókra, melyek energiaszerkezetében sok a fosszilis tüzelőanyag, nagyobbak az ÜHG-kibocsátások, nagy az energiaintenzitás és alacsonyabb az egy főre jutó GDP. Egyes szén-dioxid-intenzív ágazatokban és régiókban, ahol a gazdaság régi technológiákra épül, jelentős átalakulásra lesz szükség. A hatások tagállamok közötti eloszlásával kapcsolatos szempontokkal is foglalkozni kell annak érdekében, hogy senki ne maradjon le. Új, korszerűbb készségekre lesz igény, ezért nagyon fontos minden lehetséges eszköz felhasználásával befektetni az élethosszig tartó tanulásba és a sokszínű, inkluzív munkaerő biztosításába. A nagy szén-dioxid-kibocsátású iparágakkal jellemzett régiókban célzott szakpolitikákra és beruházásokra van szükség, melyeket a méltányos átállást támogató mechanizmus biztosíthat.

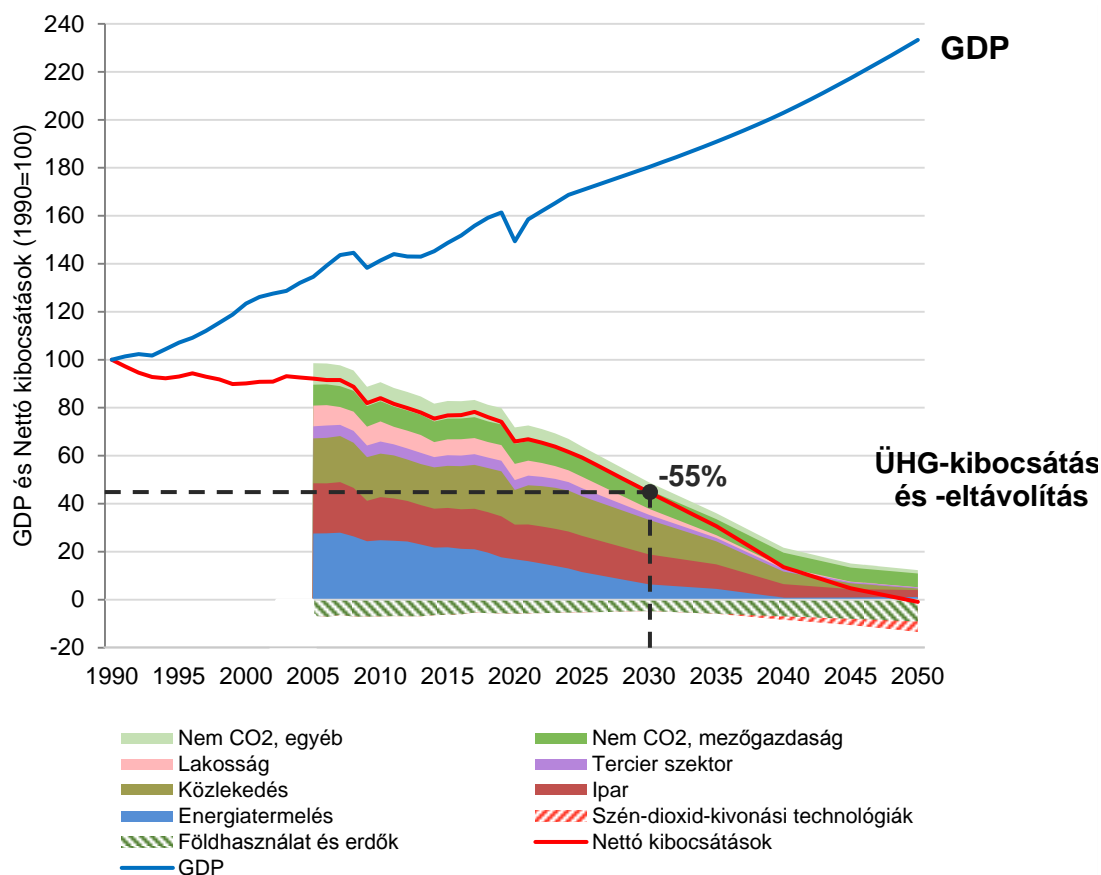
² Az állati eredetű termékek fogyasztásának erőteljes csökkenése akár több mint 30 millió tonnával csökkenthetné a kibocsátásokat 2030-ra.

³ COM(2020) 381 final.

Az átalakulás biztonságosabb és ellenállóbb energiarendszert fog eredményezni az EU számára. A több mint 150 éve életünk részévé vált fosszilis tüzelőanyagok árai instabilak, beszerzésükben időnként zavarok lépnek fel. Az uniós szükségletek több mint felét importból fedezzük. Az Unióban előállított megújuló energiának köszönhetően kevésbé vagyunk kiszolgáltatva, ezáltal javul az ellátás biztonsága. A nettó energiaimport az előrejelzések szerint a 2015 és 2030 közötti időszakban több mint egynegyeddel fog csökkenni. A jelenlegi 2030-as céltől az 55 %-os cél felé való elmozdulás és 2050-ig a klímasemlegesség megvalósítása 100 milliárd euróval csökkentené az uniós importköltségeket 2021 és 2030 között, és 2050-ig akár 3 billió EUR megtakarítást eredményezhetne.

Vagyis a 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi ambíciószint növelése egyfelől gazdasági lehetőségeket teremt, másfelől tisztább és egészségesebb környezetet biztosít az európai polgárok számára, miközben lehetővé teszi, hogy 2050-ig egyenletesen haladjunk a klímasemlegesség megvalósítása felé. Megfelel a polgárok és az érdekelt felek elvárásainak — a Bizottság által a kezdeményezésről szervezett nyilvános konzultációra beérkezett válaszok alapján —, és lehetővé teszi a regionális és helyi hatóságoknak, hogy részt vegyenek a zöld átmenetben, kiaknázva annak előnyeit. Emellett biztos munkahelyeket teremt, javítja az EU energiabiztonságát, rezilienciáját és függetlenségét, ösztönzi az innovációt és szilárd alapot biztosít a gazdaság virágzásához.

1. ábra: Az Unió útja a tartós gazdasági jólét és a klímasemlegesség felé, 1990–2050

Jóllehet minden strukturális változás kihívást jelent, az elemzés szerint a gazdaság és a lakosság is nyerni fog a befektetésekből, különösen, ha azt is figyelembe vesszük, hogy a fellépés hiányában milyen súlyos következményekre számíthatunk. Például az

alacsonyabb jövedelmű háztartások, valamint a fosszilis tüzelőanyagoktól függő és energiaigényes ágazatok számára, amelyek különösen nehéz helyzetbe kerülnek, a kezdetektől fogva célzott politikákkal kell előmozdítani az igazságos átmenetet. Így Európa gyakorlati példát mutathat a világ minden más régiójának arról, hogy a Párizsi Megállapodás célkitűzéseinek megvalósítása gazdagabb, igazságosabb, ellenállóbb és egészségesebb világot eredményez. E tekintetben kedvezőbb gazdasági hatások érhetők el, ha a szabályozási eszközök lehetővé teszik a megfelelő árjelzéseket, valamint az adóterhek áthelyezését, a szén-dioxid-árzásból származó bevételeket pedig felhasználják a torzító hatású adók csökkentésére vagy a modernizációba és innovációba való beruházásra a zöld gazdaság megteremtéséhez.

3. AMBICIÓZUS INTÉZKEDÉSEK AZ UNIÓS GAZDASÁG VALAMENNYI ÁGAZATÁBAN

Az ÜHG-kibocsátások 55 %-os csökkentése érdekében a fenti ábrának megfelelően valamennyi ágazatban fel kell lépni. A klímasemleges átmenetet csak minden fél hozzájárulásával lehet megvalósítani.

A fosszilis tüzelőanyagok égetéséből származó CO₂-kibocsátások a legjelentősebb üvegházhatásúgáz- kibocsátások az EU-ban. Az energiarendszer CO₂-tól eltérő diffúz kibocsátásaival együtt az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 75 %-át adják. Ezért alapvető az energiarendszer szerepe a klímasemleges gazdasággá való átalakulásban. A gazdaságot teljes mértékben dekarbonizálni kell, a technológiai semlegesség tiszteletben tartása mellett.

A többi kibocsátás nagyrészt ipari technológiai CO₂-kibocsátás, valamint a mezőgazdaságból és hulladékokból származó nem CO₂-kibocsátás. Minden kibocsátást a lehető legalacsonyabbra kell csökkenteni ahhoz, hogy a klímasemlegesség érdekében a lehető legkevesebb fennmaradó kibocsátást kelljen ellensúlyozni. Az uniós földhasználat ebben fontos szerephez jut, mivel jelenleg ez a légköri nettó CO₂-elnyelés legjelentősebb, ember által befolyasolható módja. Ma már sokkal több lehetőséget kínál a digitális technológiák széles körű alkalmazása, amely jelentősen hozzájárulhat az összkibocsátás csökkentéséhez.⁴

A hatásvizsgálatban szereplő elemzés alapján a Bizottság úgy véli, hogy az alábbi ágazati hozzájárulások kombinációja vezethet az 55 %-os kibocsátáscsökkentés felelős megvalósításához 2030-ra.

Az energiarendszer átalakítása, beleértve az épületeket, a közlekedést és az ipart

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentésére irányuló célkitűzés megvalósítása érdekében a legnagyobb és leginkább költséghatékony – a 2015-ös adatokhoz képest akár több mint 60 %-os – kibocsátáscsökkentés az épületek és a villamosenergia-termelés területén érhető el. A megújuló energia – amely egyre inkább a legköltséghatékonyabb villamosenergia-forrássá válik – gyors térnyerése, az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazása, a villamosítás és az energiarendszer integrációja mindkét ágazatban ösztönző hatással lesz a változásra.

2030-ra az EU megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergia-termelésének részaránya a jelenlegi 32 %-ról legalább a kétszeresére növekszik, és eléri vagy

⁴ <https://www.weforum.org/agenda/2019/01/why-digitalization-is-the-key-to-exponential-climate-action/>

meghaladja a 65 %-ot. A megújuló villamosenergia-termelés arányának növekedése számos lehetőséget kínál majd az európai megújuló energiaforrások – például a tengeri szélenergia – teljes körű kiaknázására. A megújuló energiaforrások szélesebb körű használata magas fokú decentralizációt fog eredményezni, ami lehetőséget fog biztosítani a fogyasztók számára a szerepvállalásra, a termelő-fogyasztók számára az energiatermelésre, -felhasználásra és -megosztásra, a helyi és különösen a vidéki közösségek számára pedig a megújuló energiaforrásokba történő helyi beruházások ösztönzésére. Emellett helyi szinten is új munkahelyeket fog teremteni.

A megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia elterjedése kedvező lehetőséget kínál más ágazatok, például az épületfűtés és -hűtés, valamint az ipar dekarbonizációjára. A hatásvizsgálat kiemeli, hogy a fűtési és hűtési ágazatban a megújuló energiaforrások térnyerése 2030-ra eléri a 40 %-ot. A megújuló energia közvetlen felhasználásán és a villamosításon túl a megújuló hidrogénre is szükség lesz ahhoz, hogy egyes karbonintenzív ipari folyamatokban helyettesítse a fosszilis tüzelőanyagokat, például bizonyos kémiai folyamatok alapanyagaként, és magas hőmérsékletű hőt biztosítson.

Az építőipari ágazat, amely jelenleg az EU-ban a végsőenergia-fogyasztás 40 %-áért és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 36 %-áért felelős, jelentős költséghatékony lehetőséget kínál a kibocsátás csökkentésére. Jelenleg az EU épületállománya 75 %-ának nem kielégítő az energiahatékonysága⁵. Sok otthon még mindig elavult rendszerek fűtenek, amelyek szennyező fosszilis tüzelőanyagokat, például szén és olajat használnak. Ahhoz, hogy ezt a fejlesztésre kínálkozó lehetőséget teljes mértékben ki lehessen aknázni, az épületek jelenleg körülbelül 1 %-os felújítási arányát 2030-ig legalább meg kellene duplázni. Különösen az épülethéjakra, az intelligens digitalizációra és a megújuló energia beépítésére irányuló mélyfelújításokat kell erőteljesen fokozni.

A megújuló energia részaránya 2015-ben a közlekedési ágazatban volt a legalacsonyabb, mindössze 6 %⁶. Átfogó szemléletű és integrált megközelítés alkalmazása, illetve az elektromos járművek, a fejlett bioüzemanyagok, valamint egyéb megújuló és alacsony kibocsátású üzemanyagok továbbfejlesztése és elterjedése révén 2030-ra ennek mintegy 24 %-ra kell emelkednie. A megbízható akkumulátorellátás elengedhetetlen feltétele az elektromos járművek térnyerésének, a tiszta hidrogén pedig kulcsfontosságú lesz a nehézteher-szállítás – és származékai révén a légi közlekedési és a tengerhasznosítási ágazat – dekarbonizációja szempontjából. A közlekedési ágazat energiamixének 2050-ig történő dekarbonizációjához a vasút és más fenntartható közlekedési módok – elsősorban az áru fuvarozás terén például a belvízi hajózás és a rövid távú tengeri fuvarozás – fokozottabb használata is hozzá fog járulni.

Az előrejelzések a bioenergia-felhasználás terén 2030-ra csak korlátozott növekedést mutatnak. A földhasználat szénelnyelő kapacitásának további erősítéséhez és fejlesztéséhez, az EU-ban fenntartható módon kell előállítani az energiafelhasználásra szánt biomasszát, és minimálisra kell csökkenteni a környezeti hatásokat. A biológiai sokféleségre gyakorolt hatás korlátozása érdekében minimalizálni kell az energiatermelésben az egész fák, valamint az élelmiszer- és takarmánynövények használatát, függetlenül attól, hogy azok az Unióból vagy importból származnak-e. El kell kerülni a bioenergia-termelési célú fakitermelés fenntarthatatlan mértékű

⁵ Az új épületek manapság csak feleannyi energiát fogyasztanak, mint a 80-as években épült épületek általában. Az EU-ban az épületek mintegy 35 %-a 50 évnél régebbi.

⁶ Az (EU) 2018/2001 irányelvben meghatározott módszertan szerint kiszámított érték.

növekedését. Ehelyett a bioenergia-termelésnek – az első generációs élelmiszer-alapú bioüzemanyagok termelését felváltva – a biomassza-hulladékok és -maradványok jobb felhasználásán és az energianövények fenntartható termesztésén kell alapulnia, és összhangban kell lennie a megújulóenergia-irányelv fenntarthatósági kritériumaival. A fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása, a meglévő jogszabályok hatékony érvényre juttatása és a megújulóenergia-irányelvben foglalt fenntarthatósági kritériumok gyorsabb végrehajtása – az említett irányelv tervezett értékelése és esetleges felülvizsgálata mellett – kulcsfontosságú szerepet játszhat e tekintetben.

A Bizottság hatásvizsgálata azt mutatja, hogy a végsőenergia-fogyasztás és a primerenergia-fogyasztás 2030-ban a fentieknek köszönhetően várhatóan tovább csökken, ami a végsőenergia-fogyasztás (a végfelhasználók által fogyasztott összes energia) tekintetében 36–37 %-os, a primerenergia-fogyasztás (a végsőenergia-szükséglet kielégítésére felhasznált összes energia, pl. villamosenergia-termelésre felhasznált gáz) tekintetében pedig 39–41 %-os megtakarítást eredményezne. Az energiafogyasztás ilyen mértékű csökkentéséhez olyan szakpolitikákra lesz szükség, amelyek foglalkoznak a nem gazdasági jellegű és helyi akadályokkal. A termékek hatékonyságára vonatkozó uniós szabványok például már mintegy 15 %-kal csökkentették az érintett termékek energiaszükségletét, és 7 %-kal csökkentették az EU teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátását, miközben több százezer új munkahelyet teremtettek⁷. A jövőben még több ilyen jellegű intézkedésre lesz szükség.

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentése új és „zöldebb” energiamixet eredményezne. 2030-ra a szénfelhasználás a 2015-ös adatokhoz képest várhatóan több mint 70 %-kal, az olaj- és gázfogyasztás pedig több mint 30 %-kal, illetve 25 %-kal csökken. A megújulóenergia-felhasználás részaránya viszont várhatóan növekedni fog. 2030-ra várhatóan eléri a bruttó végső fogyasztás 38–40 %-át. Ez összességében egy kiegyensúlyozott folyamatot eredményez a klímasemlegesség 2050-ig történő elérése felé.

Egyes ágazatok bár korlátozottabb, mégis jelentős és költséghatékony lehetőséget kínálnak a kibocsátás csökkentésére 2030-ig. Ma a közúti közlekedés – mely ágazatnak 1990 óta több mint egynegyeddel nőtt a kibocsátása – felelős az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásának egyötödéért. Az ágazat kibocsátásai 2015 és 2030 között csak mintegy 20 %-kal csökkenhetnek, ami rávilágít arra, hogy a nagyobb mértékű dekarbonizáció eléréséhez fokozott figyelmet kell fordítani az ágazatra.

Valamennyi közlekedési ágazatnak – a közúti, a vasúti, a légi és a vízi közlekedésnek – hozzá kell járulnia az 55 %-os kibocsátáscsökkentési erőfeszítéshez. A járműveket/hajókat/repülőgépeket érintő energiahatékonysági javítások intelligens kombinációja, az energiaszerkezet megváltoztatása, a fenntartható közlekedési módok és a multimodális megoldások nagyobb mértékű használata, az intelligens közlekedés- és mobilitásirányítás digitalizálása, az útdíjak és egyéb ösztönzők csökkenthetik az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és ezzel párhuzamosan jelentős mértékben visszaszoríthatják a zajszennyezést és javíthatják a levegő minőségét. Emellett az új, fenntartható mobilitási szolgáltatások és a meglévő városi autóbusz- és vasúti szolgáltatások fokozott használata különösen a városi térségekben csökkentheti a kibocsátást, a forgalmi dugókat és a környezetszennyezést, ugyanakkor javíthatja a közúti közlekedés biztonságát. A fenntartható és intelligens mobilitás közeljövőben várható stratégiája kijelöli az ágazat számára a kettős – zöld és digitális – átállás teljes

⁷ A környezettudatos tervezés hatásvizgálatáról szóló, hamarosan megjelenő jelentés

végrehajtása felé vezető utat, ezáltal ellenállóképes és fenntartható közlekedési rendszer kiépítését teszi lehetővé a jövő generációi számára.

A klímasemlegesség elérése és annak biztosítása érdekében, hogy elegendő mennyiségű megújuló és alacsony kibocsátású tüzelőanyag álljon azon ágazatok rendelkezésre, amelyek kibocsátása nehezebben csökkenthető, a hagyományos autókat fokozatosan kibocsátásmentes járművekkel kell helyettesíteni, és jobban ki kell használni a fenntartható közösségi közlekedési szolgáltatásokat. A hatásvizsgálat előrejelzése szerint 2030-ra a személygépkocsik kilométerenkénti CO₂-kibocsátása a 2021-es célkitűzésekhez képest mintegy 50 %-kal csökken. Az elektromos járművek gyártási és értékesítési volumene egyre növekszik, a hidrogén pedig ígéretes új üzemanyagnak bizonyult, különösen a nehéz tehergépjárművek számára, ami azt jelzi, hogy reális esély van az említett kibocsátáscsökkenés elérésére.

Mind a légi közlekedési, mind a tengerhasznosítási ágazatnak fokoznia kell erőfeszítéseit a repülőgépek, hajók és működésük hatékonyságának javítása, valamint a fenntartható módon előállított megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagok használatának növelése érdekében. Ezt részletesen meg fogják vizsgálni a „ReFuelEU légiközlekedés” és „FuelEU tengerészet” kezdeményezésekkel összefüggésben, amelyek célja, hogy az érintett ágazatokban fokozzák a fenntartható alternatív üzemanyagok előállítását és terjedését. A későbbi, rohamosabb változások előkészítéseként a szükséges technológiafejlesztésnek és -kiépítésnek 2030-ig meg kell történnie.

Hasonlóképpen, az ipar kibocsátása 2015-höz képest 2030-ig akár 25 %-kal is csökkenhet. A bevált módszerek – így a hulladék hő felhasználása, illetve a további fokozatos fejlesztések révén elért nagyobb mértékű villamosítás – alkalmazása tovább csökkentheti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és így növelheti az általános hatékonyságot. Ahhoz azonban, hogy az ipar 2030 után valóban szénmentes legyen, a nulla vagy nagyon alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák és üzleti koncepciók – többek között a rendszerintegráció, a fenntartható erőforrásokhoz való hozzáférés és a fokozott körforgásosság, a közepes és magas hőteljesítményű villamosítás, a hidrogén- és a szén-dioxid-leválasztás, -hasznosítás és -tárolás koncepciója – terén nagy léptékű fejlesztésre és tesztelésre van szükség ebben az évtizedben. Ennek beindítása, valamint a nulla vagy nagyon alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák megfelelő, kereslet- és kínálatalapú támogatottságának elősegítése, továbbá az alacsony szén-dioxid-kibocsátású termékek piacának létrehozása érdekében üvegházhatású gázokkal kapcsolatos teljesítményen alapuló uniós tanúsítási rendszereket kell kidolgozni a karbonszegény alapanyagokra és a szén-dioxid-eltávolításra⁸. Emellett a vállalatirányítási – többek között a fenntartható finanszírozással kapcsolatos – szabályok és gyakorlatok megváltoztatásának köszönhetően a vállalat tulajdonosok és -vezetők tevékenységeikben és stratégiáikban prioritásként fogják kezelni a fenntarthatósági célkitűzéseket.

Mindkét ágazat számára alapvető fontosságú, hogy olyan megfelelő infrastruktúra épüljön ki, amely lehetővé teszi a tiszta energiára való átállás előnyeinek maximális kiaknázását, valamint alternatív, kibocsátásmentes tüzelőanyagok és alapanyagok alkalmazását. A fűtési hálózatok, a hidrogénvezetékek, az elektromos töltési és hidrogéntöltő infrastruktúrák mind olyan infrastruktúrák, amelyek fejlesztést és gondos tervezést igényelnek.

⁸ Lásd még a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet (COM(2020) 98 final).

Szén-dioxidtól eltérő kibocsátások

A szén-dioxidtól eltérő kibocsátások – a metán, a dinitrogén-oxid és az úgynevezett F-gázkibocsátások – az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásának közel 20 %-át teszik ki. Ezek a kibocsátások 2030-ra a 2015-ös adatokhoz képest akár 35 %-kal is csökkenthetők.

A már meglévő szakpolitikák mellett az energiaágazat kínálja a legnagyobb lehetőséget a kibocsátás alacsony költségű további csökkentésére, nevezetesen az olaj-, gáz- és széntermelésből és -szállításból származó illékony metánkibocsátás elkerülésével. Ezekkel többek között a hamarosan kidolgozásra kerülő metánstratégia foglalkozik majd.

A hulladékágazat kibocsátása a meglévő szakpolitikák hatására – különösen a biohulladék 2024-től történő elkülönített gyűjtésére vonatkozó kötelezettségnek és a biohulladék-lerakás betiltásának köszönhetően – várhatóan jelentős mértékben csökkenni fog. A kibocsátáscsökkenésnek azonban kritikus feltétele lesz a meglévő jogszabályok teljes körű érvényesítése. Emellett további költséghatékony kibocsátáscsökkentési lehetőség rejlik a szennyvíztisztításban, különösen a szennyvíziszap hatékonyabb kezelése révén. Végül pedig a hulladék erőforrássá alakítása elengedhetetlen része a körforgásos gazdaság kiteljesítésének, ami a teljes ipari értékláncban csökkenti majd a kibocsátást.

Az említett kibocsátások többsége a mezőgazdasági ágazatból származik. Az elmúlt években e kibocsátások csökkentése stagnált, és egyes esetekben a kibocsátások még növekedtek is. Ha a jelenlegi helyzet változatlan marad, az előrejelzések szerint a legjobb esetben legfeljebb lassú csökkenést fognak mutatni 2030-ig. Bár ezek a kibocsátások a meglévő technikai és kezelési lehetőségek mellett soha nem szüntethetők meg teljesen, jelentős mértékben csökkenthetők úgy, hogy közben az élelmezésbiztonság se sérüljön az EU-ban. A rendelkezésre álló technikák és technológiák között megemlíthetjük például a műtrágyák hatékony használatát, a precíziós gazdálkodás alkalmazását, az állatállomány egészségi állapotának javítását, valamint a biogázt termelő és a szerves hulladékot hasznosító anaerob biológiai lebontás bevezetését. A fenntartható kagyló- és algatermelés növekedését felgyorsító alternatív lehetőségek olyan fehérjetermelést tehetnek lehetővé, melynek üvegházhatásúgáz-kibocsátási lábnyoma alacsony. Továbbá a mezőgazdaság nagyban hozzájárulhat más ágazatok dekarbonizációjához a földhasználati stratégiájának megfelelő átalakításával, valamint az évelő növények fenntartható szántóföldi termesztésével és az abból begyűjtött biomassa épületekben, az iparban és az energiaágazatban történő felhasználásával.

A földhasználati ágazat

A természet nélkülözhetetlen szövetségünk az éghajlatváltozás elleni küzdelemben és a biodiverzitás csökkenésének megállításában. Szabályozza az éghajlatot, és a természetalapú megoldások elengedhetetlenek lesznek a kibocsátáscsökkentéshez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz. Éghajlat-politikai céljaink eléréséhez kulcsfontosságú lesz helyreállítanunk és megerősítenünk a föld szénelnyelő szerepét – azaz természetes környezetünk, például a fák szén-dioxid-elnyelő képességét.

Az EU földhasználati, földhasználat-megváltoztatási és erdőgazdálkodási (LULUCF) ágazata üvegházhatású gázokat is kibocsát, de szén-dioxidot is elnyel a talajban és a biomasszában. Összességében jelentős nettó szén-dioxid-elnyelő volt a múltban. Az elmúlt években azonban az EU szénelnyelőire nyomás nehezedett a megnövekedett gazdasági felhasználás és az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai miatt. Míg az 1990 és 2010 közötti két évtizedben az ágazat által biztosított elnyelés a mintegy 250 millió tonna

CO₂-egyenérték nettó elnyelésről több mint 300 millió tonna CO₂-egyenértékre nőtt, az elmúlt öt évben jelentős veszteségek érték. Ennek következtében a szén-dioxid-elnyelés 2018-ban 263 millió tonna CO₂-egyenértékre csökkent. Ez rámutat a szénelnyelő kapacitás nagyságrendjét fenyegető veszélyekre, amely kapacitás elengedhetetlen a nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2050-ig történő eléréséhez.

A változatlan földhasználati gyakorlatok és – részben a gazdálkodás alatt álló érett erdők korosztályaihoz köthető hatások miatt – a kitermelés további növekedése esetén a szénelnyelés 2030-ig potenciálisan tovább csökkenhet, 225 millió tonna CO₂-egyenértékre. Jelentős kockázatot jelent a szénelnyelőre – és egyúttal a biológiai sokféleségre – nézve az éghajlatváltozás miatt a természeti veszélyek, például a tűzvészek és a kártevők negatív hatásának fokozódása, valamint az erdei biomassza iránti gazdasági kereslet növekedése.

Ahhoz, hogy az EU 2050-ig elérhesse a klímasemlegességet, növelnünk kell a szénelnyelés mértékét. A jelenlegi tendencia megfordításához a hosszú átfutási idő miatt jelentős rövid távú intézkedésekre van szükség, különösen az erdőgazdálkodási ágazatban. Ez magában foglalja a javított és megerősített erdővédelmet, a fenntarthatóbb erdőgazdálkodást, a fenntartható újraerdősítést és erdőtelepítést, valamint a jobb talajgazdálkodást, többek között a vizes élőhelyeknek, a tőzeglápoknak és a leromlott talajoknak a biodiverzitási stratégiával⁹ összhangban végzett helyreállítása, illetve az említett stratégia célkitűzéseinek támogatása révén. Ezen túlmenően a fás biomassza szántóterületeken történő fenntartható termesztése felé való elmozdulás – többek között a fejlett biogáz és bioüzemanyagok alapanyagaként való felhasználás céljából végzett termesztés – enyhítheti a helyzetet. A hatásvizsgálat becslése szerint, ha ez az elmozdulás az elkövetkező években megtörténik, azzal megfordítható lenne az Unióban a földterületek általi szénelnyelés csökkenő tendenciája, és az 2030-ra ismét 300 millió tonna CO₂-egyenérték fölé emelkedne.

4. A 2030-IG TARTÓ IDŐSZAKRA VONATKOZÓ ÉGHAJLAT- ÉS ENERGIAPOLITIKAI KERET AKTUALIZÁLÁSA

A hatásvizsgálatban szereplő elemzés megvizsgálta azokat a széles körű változtatásokat, amelyekre a jelenlegi szakpolitikai keretben adott esetben szükség lenne a fent meghatározott ágazati hozzájárulások eléréséhez, és amelyek csak összkormányzati megközelítés révén valósíthatók meg. A főbb elemeket a következő oldalak foglalják össze. Az elkövetkező hónapokban konkrét hatásvizsgálatokra és nyilvános konzultációkra kerül sor, azoknak a jogszabályi változtatásoknak a pontosan meghatározásához, amelyeket a Bizottság 2021 júniusában javasolni szándékozik a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó megerősített éghajlat- és energiapolitikai keret és az európai gazdaságra kifejtett kumulatív hatásaik támogatása érdekében. Ezeknek a hatásvizsgálatoknak és nyilvános konzultációknak a megvalósítható, célzott megoldások feltárása révén tovább kell vizsgálniuk az ágazatspecifikus elosztási és versenyképességi hatásokat.

Az EU három kulcsfontosságú éghajlat-politikai jogszabály révén kívánja megvalósítani jelenlegi, 2030-ig teljesítendő éghajlat-politikai célkitűzését, amely legalább 40 %-os üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentést irányoz elő:

⁹ COM(2020) 380 final.

- a kibocsátáskereskedelmi rendszerről szóló irányelv¹⁰, amely az ipari és villamosenergia-ágazatbeli nagy létesítmények és a légi közlekedési ágazat számára létrehozott egy fix összkvótás kereskedelmi rendszert azzal a céllal, hogy 2030-ig a 2005-ös szinthez képest 43 %-kal csökkentse a kibocsátásokat;
- a közös kötelezettségvállalási rendelet¹¹, amely a fennmaradó kibocsátások tekintetében tagállami szinten kötelezően követendő irányvonalat határoz meg az üvegházhatásúgáz-kibocsátás alakulására vonatkozóan, és 2030-ig – a 2005-ös szinthez képest – 30 %-os kibocsátáscsökkentést eredményezve;
- a földhasználatról, földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról (LULUCF) szóló rendelet¹², amely kötelezi a tagállamokat annak biztosítására, hogy a földhasználatból származó nettó szénelnyelés ne legyen rosszabb annál, mint ahogyan a meglévő földhasználati gyakorlatok változatlan alkalmazása mellett alakult volna.

A 2030-ig megvalósítandó klímacélkitűzés eléréséhez alapvető eszközként járulnak hozzá az energetikai jogszabályok és szakpolitikák is 2030-ra elérendő kötelező uniós célkitűzéseik révén. E célkitűzések értelmében az EU energiaszerkezetében a megújuló energiaforrások részarányának legalább 32 %-ot, az energiahatékonyság arányának pedig legalább 32,5 %-ot kell elérnie. A megújulóenergia-irányelv¹³, az energiahatékonyságról szóló irányelv¹⁴, valamint az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendelet¹⁵ jogszabályokban rögzíti e célokat, ágazati jogszabályok – például a környezettudatos tervezésről szóló irányelv¹⁶ és az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv¹⁷ – által alátámasztva. A cél eléréséhez különösen a közlekedési szakpolitikák, valamint egyéb ágazati politikák átfogó együttese is hozzájárul.

Az aktuális előrejelzések azt mutatják, hogy a jelenlegi szakpolitikák teljes végrehajtása esetén, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás¹⁸ 2030-ig az 1990-es szinthez képest a földhasználatból származó kibocsátás és elnyelés nélkül mintegy 45 %-kal, a földhasználat beszámításával pedig körülbelül 47 %-kal csökkenne. Egyértelmű azonban, hogy bár a jelenlegi energiapolitikai célok lehetővé teszik, hogy túlteljesítsük az üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentésre vonatkozó jelenlegi célkitűzésünket, ahhoz nem elegendők, hogy elérjük az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentésére vonatkozó célkitűzést. Ennek az ambiciózus célkitűzésnek az elérése érdekében mind az éghajlat-politikai jogszabályokat, mind az energiapolitikát felül kell vizsgálni,

Ezt az az értékelés is megerősíti, amely a tagállamoknak az irányításról szóló rendelet¹⁹ szerinti végleges nemzeti energia- és klímaterveit (a NEKT-eket) vizsgálta. Az energiaunió és az éghajlat-politika irányítási mechanizmusa olyan ismétlődő folyamatot határoz meg az Unió és a tagállamok közötti szoros együttműködéshez, amely a NEKT-ek tervezeteire és végleges változataira támaszkodik. A tagállamok nemzeti energia- és

¹⁰ A 2003/87/EK irányelv módosításáról szóló (EU) 2018/410 irányelv.

¹¹ Az (EU) 2018/842 rendelet.

¹² Az (EU) 2018/841 rendelet.

¹³ Az (EU) 2018/2001 irányelv.

¹⁴ Az (EU) 2018/844 irányelv.

¹⁵ Az (EU) 2018/1999 rendelet.

¹⁶ A 2009/125/EK irányelv.

¹⁷ A 2010/31/EU irányelv és az azt módosító (EU) 2018/844 irányelv.

¹⁸ Beleértve az EU-n belüli légi közlekedést és hajózást.

¹⁹ Az (EU) 2018/1999 rendelet.

klímaterveinek uniós szintű értékeléséről szóló közleményben²⁰ foglaltaknak megfelelően a tagállamok ambiciózus célokat tűztek ki nemzeti terveiket első kidolgozásakor. A Bizottság elemzése szerint összesítve a végleges nemzeti tervek uniós szinten 1,7 százalékponttal túlteljesítenék a megújuló energiára vonatkozó célkitűzést, és mintegy 3 százalékponttal alulteljesítenék az energiahatékonysági célkitűzést. 2030-ra ez együttesen az üvegházhatásúgáz-kibocsátás mintegy 41 %-os csökkenését eredményezné az EU-ban (a földhasználatból származó kibocsátás és elnyelés nélkül)²¹.

Az ambiciózusabb célkitűzések ezért szükségessé teszik a jelenlegi szakpolitikai keret kiigazítását, de cserébe kiegyensúlyozottabb utat kínálnak a klímasemlegesség felé az elkövetkező 30 évben, így elkerülhetővé tennék a 2030 utáni drasztikus kibocsátáscsökkentés szükségességét, és korábban lehetőséget teremtenének a fenntartható növekedésre és beruházásra.

A kibocsátáskereskedelem és az energiaadózás növekvő szerepe

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) hatékony eszköznek bizonyult az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésében. A helyhez kötött forrásokból származó kibocsátás 2005 és 2018 között 33 %-kal csökkent. A piaci stabilizációs tartalék bevezetéséből kifolyólag és a rendszer megerősítésének hatásával kapcsolatos piaci várakozások következtében a szén-dioxid-kibocsátási árak megemelkedtek, a kibocsátás pedig 2019-ben az előző évhez képest csaknem további 9 %-kal csökkent.

Más, különösen a megújuló energiával és az energiahatékonysággal kapcsolatos szakpolitikák is hozzájárultak a villamosenergia-ágazat kibocsátásainak csökkentéséhez. Egyértelmű azonban, hogy a kellően magas szén-dioxid-kibocsátási ár az azonnali változás (pl. a villamosenergia-termeléshez használt tüzelőanyag megváltoztatásának) erőteljes ösztönzőjévé válik, és határozottan jelzi, hogy alacsony szén-dioxid-kibocsátású beruházásokra van szükség, ezáltal döntő mértékben hozzájárul a megújuló energia és az energiahatékonysági technológiák térnyeréséhez.

A Bizottság alaposan megvizsgálta a kibocsátáskereskedelem megerősítésével és kiterjesztésével el lehetne-e érni az üvegházhatásúgáz-kibocsátás uniós szintű csökkentését.

A Bizottság úgy látja, hogy a kibocsátáskereskedelem kiterjesztése az unióban jelentős előnyökkel járna az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentésére irányuló, ambiciózus klímapolitikai célkitűzés gazdaságilag hatékony megvalósítása szempontjából. A kibocsátáskereskedelem révén költséghatékony módon érhető el az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése. A rendszer keretében kialakuló szén-dioxid-kibocsátási ár a külső éghajlati hatásokat is figyelembe veszi, és ösztönzi a fogyasztókat az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére. Kibocsátási határértékek formájában garantálja a környezeti integritást, és erős szén-dioxid-árjelzéssel befolyásolja a napi operatív és stratégiai beruházási döntéseket. Emellett a kibocsátáskereskedelem a gazdaságba újra befektethető bevételeket teremt, ami általánosságban javítja a gazdasági eredményeket.

Amint azt az európai zöld megállapodás már bejelentette, a rendszert ki lehetne terjeszteni a közúti közlekedésből és az épületekből származó kibocsátásokra is. Az EU ETS már most közvetlenül vagy közvetve lefedi az épületek fűtéséből származó

²⁰ [hivatkozás beillesztendő]

²¹ Beleértve az EU-n belüli és kívüli légi közlekedést, de a tengeri hajózás nélkül.

kibocsátások mintegy 30 %-át²². A fosszilis tüzelőanyagok égetéséből származó összes kibocsátás lefedése és az EU ETS-be való integrálása jelentős előnyökkel járna a hatékonyság és az adminisztratív megvalósíthatóság szempontjából. A Bizottság ezért egy ilyen integrált megközelítést kíván alkalmazni, és jövő év júniusáig meg fogja vizsgálni, hogy az miként építhető be a jogalkotási javaslatába.

A kibocsátáskereskedelem rendszer használatának kiterjesztése mellett az energiaadó-irányelv felülvizsgálata is hozzájárulhatna a szén-dioxid-kibocsátás beárazásához és a kibocsátás csökkentéséhez. A jól megtervezett adóreformok elősegíthetik a gazdasági növekedést, a munkahelyteremtést és a rezilienciát, valamint előmozdíthatják a méltányos átmenetet. A különböző ágazatokra vonatkozó jelenlegi adómentességek és adókedvezmények széles köre gyakorlatilag támogatja a fosszilis tüzelőanyagok használatát, ami nincs összhangban az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel.

A Bizottság tudatában van annak, hogy a szén-dioxid-árazás nem szünteti meg az alacsony és nulla kibocsátású megoldások alkalmazásának minden akadályát. Egyéb kiegészítő szakpolitikai intézkedésekre van szükség az ösztönzők összehangolásának biztosítása és a tisztaenergia-technológiákba és -infrastruktúrába történő további beruházások előmozdítása, illetve az alacsony jövedelmű háztartások esetében a finanszírozási nehézségek leküzdése érdekében. A közúti közlekedésben a kibocsátáskereskedelem alkalmazásának megvan az az előnye, hogy a kibocsátási határérték alatt tartja a gépjárműflották kibocsátását, ezzel egyidejűleg pedig a jelzés értékű szén-dioxid-árral olyan viselkedésbeli változásokat ösztönöz, amelyek tartósan kihatnak a mobilitási megoldásokra. Emellett a gépkocsikra vonatkozó szén-dioxid-kibocsátási előírások elsődleges szerepet játszanak annak biztosításában, hogy modern és innovatív tiszta járművek, köztük elektromos autók legyenek elérhetőek a piacon. Ambiciózus szén-dioxid-kibocsátási előírásokra lesz szükség a személygépkocsikra és kisteherautókra vonatkozóan ahhoz, hogy egyenes út vezessen a kibocsátásmentes mobilitás felé.

Ezért párhuzamosan kerül sor a meglévő szabályozási és támogató keret továbbfejlesztésére. Sor kerül továbbá a megújuló energiával, az energiahatékonysággal és a közlekedéssel kapcsolatos szakpolitikák és szabványok felülvizsgálatára, és szükség esetén új szakpolitikák bevezetésére. Az ágazati törekvések meghatározása a gazdaságra egészére vonatkozó, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentésére irányuló célkitűzés fényében történik. A Bizottság ezeket a törekvéseket olyan szakpolitikákkal fogja támogatni, amelyek előmozdítják a méltányos átmenetet, a kutatást és fejlesztést, valamint a fenntartható finanszírozást, továbbá biztosítják az uniós költségvetésnek és a helyreállítási alapoknak az átmenet támogatására irányuló, hatékony felhasználását.

A következő lépések a kibocsátáskereskedelemben

A kiterjesztett kibocsátáskereskedelmi rendszert olyan upstream kereskedelmi rendszerként lehetne kialakítani, amely az üzemanyag-forgalmazók vagy az adóraktárak szintjén töltene be szabályozó szerepet, és a légiközlekedési, a villamosenergia- és az ipari ágazat meglévő downstream rendszerének hatálya alá tartozó jogalanyok tekintetében megfelelően kellene kezelnie a kettős számbavétel, az adókijátszás vagy a joghézagok jelentette kockázatot.

²² Ez egyrészt az elektromos fűtéshez, másrészt ahhoz köthető, hogy a rendszer kiterjed a távfűtésre.

Amint azt a meglévő uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer is megmutatta, új piac kialakításához működőképes nyomon követésre, jelentéstételre és ellenőrzésre van szükség, továbbá a meglévő rendszerbe való fokozatos integráció előtt hasznos lehet átmeneti intézkedéseket bevezetni vagy egy kísérleti időszakot beiktatni.

Az alacsony jövedelmű háztartásoknak nagyobb terhet jelentenek a fűtési és tüzelőanyag-költségek, mint a gazdagabb háztartásoknak. Ez rávilágít arra, hogy a kibocsátáskereskedelem bármilyen kiterjesztése esetén kezelni kell az elosztási hatásokat, például a megfelelő árverési bevételek egy részének felhasználása révén. Ehhez az uniós és a nemzeti szint közötti bevételelosztásra és annak célzott felhasználására (pl. Modernizációs Alap és Innovációs Alap) lesz szükség.²³

Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai törekvéseinek fokozásához szigorítani kell az EU ETS kibocsátási határértékeit, hogy azok megteremtsék a szén-dioxid szükséges, hosszú távú árjelzését és további dekarbonizáció ösztönözzenek.

Ehhez a kibocsátási határérték éves csökkentését meghatározó lineáris csökkentési tényező jelenlegi 2,2 %-os szintjét meg kell emelni annak biztosítása érdekében, hogy az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatok elérjék a szükséges kibocsátáscsökkentést. Tekintettel arra, hogy a névleges kibocsátási határérték jelenleg magasabb a tényleges kibocsátásnál, a lineáris csökkentési tényező módosítását össze lehetne kapcsolni a kibocsátási határérték egyszeri csökkentésével, ami közelebb hozná azt a tényleges kibocsátási szinthez. A Bizottság a rendszer kiterjesztésével összefüggésben és a piaci stabilizációs tartalék működésének jövő évi felülvizsgálata keretében tovább fogja vizsgálni, hogy miként lehetne szigorítani a kibocsátási határértéket. Szintén tovább fogja vizsgálni, hogy a rendszer kiterjesztése és a kibocsátási határérték szigorítása együttesen milyen hatást gyakorolna az ipar számára rendelkezésre álló ingyenesen kiosztható kibocsátási egységekre különösen a kibocsátásáthelyezés kockázatának hatékony kezelése céljából. A hatásvizsgálat már jelenleg – első ránézésre – is úgy becsüli, hogy a kibocsátási határérték szükséges szigorítása mellett még mindig jelentős mennyiségű ingyenesen kiosztható kibocsátási egység állna rendelkezésre.

A Bizottság továbbá – az uniós klímapolitikai törekvések fokozásának részeként – azon dolgozik, hogy a kibocsátásáthelyezés kockázatának kezelése céljából egy, az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmust vezessen be bizonyos ágazatokban. A kibocsátásáthelyezés kockázatának kezelését célzó jelenlegi intézkedések alternatívájaként egy most zajló hatásvizsgálat keretében több lehetőséget is mérlegel, és célja 2021. első felében erre vonatkozóan javaslatot terjeszteni elő.

Kibocsátáskereskedelem: hajózás és légi közlekedés

A hajózásból és a légi közlekedésből származó nemzetközi kibocsátások az EU-ban 1990 óta több mint 50 %-kal nőttek. Ezekben az ágazatokban sürgős fellépésre van szükség már most is, ahogy kilábalunk a jelenlegi válságból. Az EU jogszabályi kerete az üvegházhatásúgáz-kibocsátás minden formájára kiterjed a tengeri szállításból származó kibocsátások kivételével, amelyek esetében a jelenlegi szabályozás kizárólag a

²³ Az Európai Tanács a 2020. július 17–21-i következtetéseiben felismerte, hogy erőfeszítéseket kell tenni a saját források rendszerének megreformálása és az Unió számára új saját források bevezetése érdekében. Ezzel összefüggésben az Európai Tanács felkérte a Bizottságot, hogy terjeszteni elő javaslatot a kibocsátáskereskedelmi rendszer felülvizsgálatára, melynek keretében lehetőség szerint terjessze ki a rendszert a tengeri közlekedésre, és csökkentse a légitársaságoknak ingyenesen kiosztott kibocsátási egységeket.

kibocsátások nyomon követésére, jelentésére és ellenőrzésére összpontosít. A légi közlekedés tekintetében az EU ETS alkalmazása jelenleg fel van függesztve az Európai Gazdasági Térségen kívüli országokba irányuló légijáratokra vonatkozóan, kapcsolódó nemzetközi eszközök kidolgozása céljából.

A két ágazat tekintetében – a Párizsi Megállapodás keretében tett, az egész gazdaságra kiterjedő fellépés iránti nemzetközi kötelezettségvállalásával összhangban – az EU-nak folytatnia kell az EU ETS keretében legalább az EU-n belüli légi közlekedésből származó kibocsátások szabályozását, és integrálnia kell az EU ETS-be legalább az EU-n belüli tengeri szállítást²⁴. A légi közlekedés tekintetében a Bizottság – más szakpolitikai intézkedések, például az energiaadózás és a ReFuelEU-kezdemenyvezések figyelembevétele mellett – javasolni fogja a térítésmentesen kiosztható kibocsátási egységek csökkentését, aminek köszönhetően az ágazatban hatásosabbá válna a széndioxid-árjelzés.

Kívánatos a nemzetközi együttműködés a tengeri szállítás és a légi közlekedés terén. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezetben (IMO) és a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezetben (ICAO) tárgyalt vagy tárgyalás alatt álló nemzetközi eszközöknek, mint például a nemzetközi légi közlekedésben alkalmazandó kibocsátáskompensációs és -csökkentési rendszernek (CORSIA), elő kell mozdítaniuk az ezzel kapcsolatos hatékony fellépést. A globális szinten elért eredmények fényében a Bizottság új politikai megfontolás tárgyává fogja tenni a légi és tengeri közlekedést érintő, az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerrel kapcsolatos szakpolitikák, valamint adópolitikák és az üzemanyag-használatra vonatkozó szabályok nemzetközi vonatkozásait annak érdekében, hogy biztosítsa az EU-hoz kötődő közlekedés teljes üzemanyag-felhasználásának fokozatos dekarbonizációját, és elinduljon azon törekvés megvalósításának irányába, hogy a légi közlekedésből és a tengeri szállításból származó nemzetközi kibocsátásokat integrálja az EU ETS-be.

Mezőgazdaság, földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás

A földhasználati, földhasználat-megváltoztatási és erdőgazdálkodási ágazat kibocsátásai és elnyelési teljes mértékben be fognak épülni az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tekintetében 2030-ra kitűzött, javasolt uniós célkitűzésbe, amely az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének (UNFCCC) nyilvántartásában szerepel.

Ez lesz a kiindulópontja a klímasemlegességet célzó 2030 és 2050 közötti folyamatnak, és lehetővé teszi a 2050-ig megvalósítandó nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás felé tett előrelépések teljes mértékben koherens nyomon követését. A közös kötelezettségvállalási rendeletben és az EU ETS keretében meg kell határozni a kapcsolódó célokat, hogy összességében teljesülhessen az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ig történő csökkentésére irányuló, a gazdaság egészére vonatkozó 55 %-os célkitűzés.

A földhasználatról, földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról szóló rendelet jelenleg arra kötelezi az uniós tagállamokat, hogy a meglévő földhasználati

²⁴ Ha az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére vonatkozó uniós célkitűzés figyelembe venné az EU-n kívüli hajózásból és légi közlekedésből származó összes kibocsátást, azaz az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének az üvegházhatásúgáz-kibocsátására vonatkozó jegyzékében kíséző adatként szereplő, feltételezett hatályt alkalmazná, akkor az általános uniós kibocsátáscsökkentési célkitűzés eléréséhez a többi ágazatban az 1990-es szinthez képest átlagosan további 3 százalékpontos csökkentésre lenne szükség 2030-ig.

gyakorlatoknak megfelelően tartásuk fenn természetes szénelnyelőiket. A rendelet hatálya mind az erdészeti, mind a mezőgazdasági ágazat tevékenységeire kiterjed.

Idővel az ágazatnak többet kellene tennie. A talaj szénelnyelő képessége egyre csökken: ezt a jelenlegi tendenciát meg kell állítani és meg kell fordítani. A biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégia, a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia, a küszöbön álló erdőgazdálkodási stratégia, az uniós természet-helyreállítási terv és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó új stratégia mind határozott szakpolitikákat fog életbe léptetni az uniós erdők természetes elnyelőinek és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességének védelme és fokozása érdekében, továbbá a sérült földterületek és ökoszisztémák helyreállítása és a vizes élőhelyek elárasztással való helyreállítása, valamint a biogazdaság előmozdítása érdekében, ideértve a fenntartható fakitermelésből származó termékek használatát is, a biológiai sokféleséget előmozdító ökológiai elvek teljes körű tiszteletben tartása mellett.

Az ágazatnak a világ egyre növekvő népessége számára kell élelmiszert, takarmányt és alapanyagokat biztosítania egy klímasemleges gazdaságban. Erős szinergiák és kompromisszumok állnak fenn az ágazat és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos szempontok között. A jövőben arra kell törekednünk, hogy növeljük a fenntartható módon előállított biomassza felhasználását, és minimalizáljuk az egész fák, illetve az élelmiszer- és takarmányalapú növények energiatermelésre való felhasználását. Ennek részeként – a biomassza uniós és globális kínálatának és keresletének, valamint a kapcsolódó fenntarthatósági szempontoknak a folyamatban lévő bizottsági értékelését követően – adott esetben meg kell vizsgálnunk és felül kell vizsgálnunk a megújulóenergia-irányelv biomasszára vonatkozóan meghatározott azon fenntarthatósági kritériumait, amelyeket az EU ETS-ben is alkalmaznak.

A biomasszával kapcsolatos szempontokat az üzemanyagokra vonatkozó egyéb kezdeményezésekkel – például a megújuló energiáról szóló irányelvvel, az üzemanyag-minőségről szóló irányelvvel, valamint a fenntartható légi és tengeri közlekedést előmozdító, küszöbön álló kezdeményezésekkel – összhangban kell értékelni. Az általános éghajlat- és energiapolitikával összhangban álló üzemanyag-politika alapvető fontosságú lesz azon ágazatok számára, amelyekben a kibocsátás nehezen csökkenthető, legyen szó biogáz és bioüzemanyagok, illetve hidrogén vagy e-üzemanyagok előállításáról.

A földhasználat, a földhasználat megváltoztatása és az erdőgazdálkodás jelenleg több szén-dioxidot nyel el azáltal, hogy biomasszában vagy talajban tárolja a szén-dioxidot, mint amennyit a légkörbe bocsát ki. Ezt a szénelnyelő képességet fenn kell tartani, sőt meg kell erősíteni annak érdekében, hogy a gazdaságban továbbra is megmaradó kibocsátásokat szén-dioxid-eltávolítással lehessen ellensúlyozni, és 2050-re nulla nettó ÜHG-kibocsátást lehessen elérni. A földhasználatról, földhasználat-megváltoztatásról és erdőgazdálkodásról szóló rendelet és a közös kötelezettségvállalásról szóló rendelet közötti nagyobb rugalmassággal meg lehetne erősíteni a földhasználati ágazaton belüli szén-dioxid-eltávolítási ösztönzőket. Tekintettel a tagállamok eltérő helyzetére, gondosan meg kell vizsgálni, hogy a földhasználat, a földhasználat-megváltoztatás és az erdőgazdálkodás terén van-e lehetőség a jelenlegi követelményeken túlmutató, ambiciózusabb célokra. E lehetőség feltérképezéséhez hasznos volna részletesen elemezni és kidolgozni a biológiai sokféleségre és az erdőgazdálkodásra vonatkozó stratégiákat végrehajtó szakpolitikákat, ami elviekben további intézkedéseket is ösztönöz majd az ágazat kibocsátásainak csökkentésére. A Bizottság mérlegelni fogja ezeket a lehetőségeket, amikor jövőre jogalkotási javaslatot terjeszt elő a földhasználatról, a

földhasználat-megváltoztatásról és az erdőgazdálkodásról szóló rendelet és a közös kötelezettségvállalásról szóló rendelet naprakésszé tételére.

A szén-dioxid-eltávolítás gyakorlati megvalósítása érdekében az egyes mezőgazdasági termelőket vagy erdőgazdálkodókat közvetlenül kell ösztönözni arra, hogy több szén-dioxidot tároljanak földterületükön és erdőikben. Ez jelenleg erősen függ a tagállamok fellépésétől, de a szén-gazdálkodás és a szén-dioxid-eltávolítás tanúsítása 2030-ig várhatóan egyre szélesebb körben bevezetésre kerül.

A szén-dioxid-eltávolítás fokozására irányuló további lépés lehet a mezőgazdaságból származó, szén-dioxidtól eltérő üvegházhatásúgáz-kibocsátás integrálása a földhasználati, földhasználat-megváltoztatási és erdőgazdálkodási ágazatba, valamint új szabályozott ágazat létrehozása a mezőgazdaságra, az erdőszetpre és a földhasználatra. Egy ilyen ágazat nagyjából 2035-re költséghatékony módon gyorsan klímasemlegessé válhatna, és ezt követően több szén-dioxid-eltávolítást eredményezne, mint ÜHG-kibocsátást. Ehhez olyan új szakpolitikai megközelítésre lenne szükség, amely i. nemzeti és alágazati célokat és referenciaértékeket határozna meg, ii. EU-szerte rugalmasságot teremtene, költséghatékony ösztönzőket biztosítva, és mozgósítaná a szükséges pénzügyi forrásokat, valamint iii. továbbfejlesztené a szén-dioxid-eltávolítás tanúsítását. Az éghajlati paktum keretében a szén-gazdálkodásra irányuló új uniós kezdeményezés be fogja mutatni és elő fogja mozdítani ezeket az új üzleti modelleket.

A Bizottság a jövőre nézve egyértelműen hasznosnak tartaná egy olyan mezőgazdasági, erdőszeti és földhasználati ágazat létrehozását, amely az ezen ágazatok valamennyi kibocsátását és elnyelését lefedő saját szakpolitikai kerettel rendelkezne, és amely az első nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátású ágazattá válna. Ezt követően ez az ágazat szén-dioxid-elnyelést generálna, hogy ellensúlyozza a más ágazatokban fennmaradó kibocsátásokat, és mindez egy szilárd szén-dioxid-eltávolítási tanúsítási rendszerre támaszkodna.

Közös kötelezettségvállalási rendelet

E rendeletre nézve következményekkel járna, ha a kibocsátáskereskedelmet a jelenlegi közös kötelezettségvállalási rendelet hatálya alá tartozó ágazatok jelentős része esetében bevezetnék, és a mezőgazdaságból származó, a szén-dioxidtól eltérő üvegházhatásúgáz-kibocsátást a földhasználati ágazatba beépítenék. A Bizottság mérlegelni fogja, hogy milyen lehetőségek kínálkoznak abban az esetben, ha a kibocsátáskereskedelem valamennyi fosszilis tüzelőanyag-felhasználásra kiterjesztésre kerül.

Ha egyfelől megmaradna a rendelet hatálya, és ez átfedést teremtene az EU ETS és a közös kötelezettségvállalási rendelet hatálya alá tartozó ágazatok között, ez arra ösztönözné a tagállamokat, hogy kiegészítő intézkedéseket hozzanak, megerősítve az olyan ágazatokra vonatkozó szabályozási keretet, mint például az épületek és a közúti közlekedés. Ha viszont a rendelet hatálya szűkebbé válna, és teljesen áttérnénk a fosszilis tüzelőanyagok égetéséből származó összes kibocsátásra kiterjedő EU ETS-re, a rendelet elsősorban a szén-dioxidtól eltérő kibocsátásokra vonatkozna. Szerepe és célja tovább csökkenne abban az esetben, ha a mezőgazdaságból származó, szén-dioxidtól eltérő üvegházhatásúgáz-kibocsátásra vonatkozó rendszer helyett egy mezőgazdasági és földhasználati ágazat felé mozdulnánk el. Ha a rendelet összes többi célkitűzésével más jogalkotási eszközök kellően foglalkoznának, a rendelet a jövőben akár teljes egészében hatályon kívül helyezhető lenne.

Tekintettel arra, hogy a nemzeti szintű fellépés biztosítása érdekében a tagállamok számára erős ösztönzőket és elszámoltathatóságot kell fenntartani, a Bizottság mind a kibocsátáskereskedelmi rendszer, mint a közös kötelezettségvállalási rendelet felülvizsgálatához készülõ közlõgõ hatásvizsgálatot fel fogja használni arra, hogy tovább konzultáljon a nyilvánossággal a közös kötelezettségvállalási rendelet és a kapcsolódó irányítási rendelet szerepérõl. Ugyanakkor a tagállamok eltérõ lehetõségekkel rendelkeznek az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére. Az uniós költségvetés a NextGenerationEU csomaggal együtt erõs lendületet adhat az átalakuláshoz és – a források kellõen hatékony felhasználása esetén – fenntartható magán- és állami beruházásokat mozgósíthat. A méltányos átmenet biztosítása érdekében továbbra is nagyon fontos elosztani a tagállamok közötti elosztással kapcsolatos aggályokat.

Megújulóenergia-politikák

A megújuló energia alapvetõ szerepet játszik az európai zöld megállapodás végrehajtásában és a klímasemlegesség 2050-ig történõ megvalósításában.

Az elvégzett értékelés alapján egyértelmű, hogy az EU-nak már 2030-ra át kell térnie a mai energiarendszerrõl egy olyan integrált energiarendszerre, amely nagyrészt megújuló energiaforrásokon alapul. Az üvegházhatásúgáz--kibocsátás 55 %-os csökkentésére irányuló, a szakpolitikák intenzívebbé tétele és az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer kiterjesztése révén elérendõ célkitűzés teljesítésével a megújuló energiaforrások a számítások szerint mintegy 38,5 %-os részarányt fognak elérni.

A megújuló energiaforrásokat nagyobb mértékben kell alkalmazni annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az ambiciózusabb éghajlat-politikai törekvésekhez, és elõmozdítsák az Unió ipari vezetõ szerepét a megújulóenergia-technológiák terén. A megújuló energiaforrásokra vonatkozó magasabb célkitűzés biztosítja a kellõ kiszámíthatóságot és beruházási biztonságot ahhoz, hogy a megújuló energiát az összes többi ágazatban is alkalmazzák.

A klímasemlegesség eléréséhez versenyképes, biztonságos és fenntartható energiarendszerre, valamint szilárd belsõ piaci keretre van szükség. A meglévõ keret és az energiarendszer integrációjára, a hidrogénre és az akkumulátorokra vonatkozó közelmúltbeli uniós stratégiák fontos elõfeltételeket teremtettek meg a megújuló energiahordozók elterjedéséhez. Ahhoz, hogy ezen az úton további lépéseket tehessünk, a vonatkozó jogszabályokat az épület-korszerűsítéssel, a tengeri energiára vonatkozó stratégiával, az alternatív üzemanyagok légi és tengeri közlekedésben való használatával, valamint a fenntartható és intelligens mobilitási stratégiával kapcsolatos, küszöbön álló bizottsági kezdeményezések tovább fogják erősíteni és támogatni.

Az uniós fellépés a megújulóenergia-technológiák költséghatékony tervezésére és fejlesztésére fog összpontosítani, elhárítva a piaci akadályokat és megfelelõ ösztönzőket biztosítva a megújuló energia iránti kereslethez, különösen az olyan végfelhasználói ágazatokban, mint a fűtés és hűtés vagy a közlekedés, akár villamosítás, akár megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagok, például fejlett bioüzemanyagok vagy más fenntartható alternatív üzemanyagok használata révén. A Bizottság feltérképezi, hogy milyen kapacitásépítõ programokkal lehetne végrehajtani a polgárok által szervezett, uniós finanszírozású megújulóenergia-közösségeket és energia-önellátási modelleket, ezáltal elõsegítve, hogy a decentralizált megújulóenergia-technológiák jobban terjedjenek a fogyasztók körében és lehetővé téve e technológiák gyorsabb fejlesztését. Szükség lehet a megújuló energia vállalati beszerzésének folyamatos

támogatására, valamint a megújuló energiával kapcsolatos kötelező minimális zöld közbeszerzési kritériumok és célkitűzések meghatározására is.

Konkréten a dominánsan fosszilis tüzelőanyagokat használó fűtési és hűtési ágazatban a Bizottság értékelné kívánja a fűtésre és hűtésre vonatkozó jelenlegi indikatív célérték jellegét és szintjét, beleértve a távfűtésre és -hűtésre vonatkozó célértéket, valamint azt, hogy milyen intézkedésekre és számítási keretre lenne szükség ahhoz, hogy további, megújuló energián alapuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású megoldások – többek között a villamos energia – váljanak meghatározóvá az épületekben és az iparban.

A közlekedés tekintetében a hatásvizsgálat azt mutatja, hogy a villamosítás a szén-dioxid-mentesítés kulcsfontosságú eszköze. Egyes közlekedési ágazatok, így például a légi és a tengeri közlekedés azonban nagymértékben függenek nagy energiasűrűségű üzemanyagoktól. A fenntartható alternatív üzemanyagok ezen ágazatokban való használatára vonatkozó kezdeményezések, a ReFuelEU Aviation és a Fuel Maritime mellett a Bizottság aktualizált módszertant fog javasolni a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagok közlekedési ágazatban való használatának előmozdítására, méghozzá ezen üzemanyagok üvegházhatású gázokkal kapcsolatos teljesítménye alapján, a megújuló energiáról szóló irányelvben meghatározottak szerint.

A megújuló energiaforrások további fejlesztését támogatná emellett egy, az összes megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagra vonatkozó átfogó terminológia és az ilyen üzemanyagokra vonatkozó európai tanúsítási rendszer, amely elsősorban a teljes életciklusra számított üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésén és fenntarthatósági kritériumokon, valamint például a megújulóenergia-irányelv meglévő rendelkezésein alapulna. A megújuló energiaforrások széles körű alkalmazásához megfelelő infrastruktúrára is szükség van. Holisztikus megközelítésre van szükség mind a nagyléptékű, mind a helyi infrastruktúra-tervezés, mind a kritikus infrastruktúrák védelme és ellenálló képességének növelése terén, és ez a megközelítés iránymutatásul szolgál majd a TEN-E és a TEN-T rendeletek, valamint az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló irányelv közelgő felülvizsgálatához. A kínálat és a kereslet energiahordozók közötti optimalizálása érdekében támogatni kell a modern, alacsony hőmérsékletű távfűtési rendszereket, mivel ezek képesek összekapcsolni a helyi keresletet a megújuló és a hulladékhasznosításból nyert energiaforrásokkal, valamint a tágabb értelemben vett villamosenergia- és gázhálózattal.

Energiahatékonysági politikák

Az EU átfogó kerettel rendelkezik a különböző ágazatok energiahatékonysági intézkedéseinek széles körére vonatkozóan²⁵. A megnövelt éghajlat-politikai cél eléréséhez az energiahatékonyságra vonatkozó hatályos jogszabályok szigorú végrehajtása szükséges, de ez önmagában nem elég. A hatásvizsgálat azt mutatja, hogy az energiahatékonyság javítását jelentősen, mintegy 36 %-ra kell növelni a végső energiafogyasztás tekintetében²⁶.

²⁵ Az energiahatékonyságról szóló 2012. évi irányelv, az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv, a környezetbarát tervezésről szóló irányelv, valamint az energia- és gumibroncs-címkézéssel szembeni szabványok.

²⁶ A hatásvizsgálat az új 2030-as célkitűzést alátámasztó szakpolitikai intézkedések általános kialakításától függően 35,5 % és 36,7 közötti értékkel számol. Ez a primerenergia-fogyasztás tekintetében 39,2 %-40,6 % közötti tartománynak felel meg.

Egy ambiciózusabb energiahatékonysági cél eléréséhez és a nemzeti energia- és éghajlatpolitikai tervekben szereplő nemzeti energiahatékonysági erőfeszítések általános ambícióhiányának megszüntetéséhez számos területen lesz szükség intézkedésekre, főként az európai zöld megállapodás keretében 2021 júniusában már bejelentett jogalkotási szakpolitikai kezdeményezések révén. Ezek a kezdeményezések meghatározzák majd a rendelkezésre álló konkrét szakpolitikai lehetőségeket, valamint az új célok pontos szintjét.

Az e közleményt kísérő elemzés azonban már most azt mutatja, hogy a kibocsátáscsökkentés legnagyobb részének az épületekből kellene származnia. A küszöbön álló épület-korszerűsítési stratégia keretében ezért egy sor intézkedés indul majd az egyes épületek és kerületek szintjén végrehajtott felújítások mértékének és ütemének növelése, a tüzelőanyagok tekintetében a megújuló fűtési megoldásokra való átállás, a leghatékonyabb termékek és készülékek terjesztése, az e-járművek feltöltéséhez szükséges intelligens rendszerek és az épületekkel kapcsolatos infrastruktúra alkalmazása, valamint az épületeknél alkalmazott külső térelhatárolók (szigetelés és ablakok) javítása érdekében. A fellépések nem csupán az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv hatékonyabb végrehajtását szolgálják, hanem annak megállapítását is, hogy szükség van-e célzott felülvizsgálatra. Az épületállomány javításának megfelelő minimális ütemét biztosító eszközök között mérlegelni kell a legrosszabbul teljesítő épületekre vonatkozó kötelező követelmények megállapításának és az energiateljesítményre vonatkozó minimumkövetelmények fokozatos szigorításának lehetőségét is.

A meglévő keretre és a hosszú távú felújítási stratégiákra építve további intézkedések kerülnek majd meghatározásra az épületfelújítás fő akadályainak felszámolása, valamint a gyorsabb és nagyobb mértékű felújítások ösztönző tényezőinek megerősítése érdekében. Az épület-korszerűsítési stratégia foglalkozni fog a magasabb felújítási arány eléréséhez és fenntartásához szükséges elemekkel, ideértve a szabályozás megerősítését is. Megfelelő pénzügyi eszközöket fog előirányozni, többek között a kockázatcsökkentés elősegítése és a tényleges energiamegtakarítás mérésének ösztönzése érdekében, valamint egyéb támogató intézkedésekről is gondoskodik, például a szükséges készségek elsajátításának előmozdításáról. 2030-ra, 2040-re és 2050-re vonatkozó indikatív mérföldkövek kerülnek meghatározásra, mérhető előrehaladási mutatókkal együtt.

A korábbinál ambiciózusabb energiahatékonysági cél eléréséhez az építőipari ágazat hozzájárulásán túl további erőfeszítésekre lesz szükség.

A meglévő energiahatékonysági követelmények és termékszabványok 2021 első felében felülvizsgálatra kerülnek. Emellett a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervben ²⁷ bejelentett, a fenntartható termékekre vonatkozó jövőbeli jogalkotási kezdeményezés keretében a Bizottság meg fogja vizsgálni a környezettudatos tervezés megközelítés más termékkategóriákra való kiterjesztésének lehetőségét.

Az ambiciózusabb célkitűzések teljesítéséhez jobban elő kell mozdítani az energiahatékonyságot: mégpedig az energiarendszer minden olyan területén, ahol az költséghatékony, valamint minden olyan releváns ágazatban, amelynek tevékenysége hatással van az energia iránti keresletre, így például a közlekedési és a mezőgazdasági ágazatban. Ezzel összefüggésben a Bizottság 2021 első negyedében külön iránymutatásokat fog előterjeszteni. Figyelembe véve, hogy az információs és

²⁷ COM(2020) 98 final.

kommunikációs technológiák ágazata (IKT) a teljes villamosenergia-fogyasztás 5–9 %-át, és a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás több, mint 2 %-át teszi ki, az EU digitális stratégiájában²⁸ az Unió kötelezettséget vállalt arra, hogy 2030-ig klímasemlegessé teszi az adatközpontokat, és ennek érdekében 2021–2022 között intézkedéseket vezet be.

A közúti közlekedésben használt járművekre vonatkozó CO₂-kibocsátási előírások

A közúti közlekedés esetében a szén-dioxid-kibocsátásra és a járművekre vonatkozó előírások hatékony szakpolitikai eszköznek bizonyultak. A kibocsátáskereskedelemnek az üzemanyag-beszállítók szintjén a közúti szállításra történő alkalmazásával és az Euromatrica-irányelv felülvizsgálata szerinti úthasználati díjak kivetésével párhuzamosan csak szigorú szén-dioxid-kibocsátási előírásokkal biztosítható a korszerű és innovatív tiszta üzemű járművek ellátása, ideértve a jelentősen csökkentett üzemanyag-fogyasztású járműveket is, valamint az olyan hajtásláncokat, mint az akkumulátoros vagy hidrogén-üzemanyagcellás elektromos járművek, amelyek esetében „a tüzelőanyag-tartálytól a kerékig” tartó kibocsátás nulla. A Bizottság ezért 2021 júniusáig felülvizsgálja és megerősíti a személygépkocsikra és kisteherautókra vonatkozó 2030. évi CO₂-előírásokat.

Ennek a munkának a 2030 utáni időszakra is ki kell terjednie. A hatásvizsgálat szerint az átfogó klímasemlegességi cél 2050-ig történő eléréséhez arra van szükség, hogy addigra a közutakon szinte minden autónak nulla legyen a kibocsátása. Ehhez az átálláshoz az említett járművek feltöltésére és üzemanyagfeltöltésére szolgáló infrastruktúrát is megfelelően ki kell építeni. Az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló irányelv közelgő felülvizsgálata kulcsfontosságú kezdeményezés e tekintetben. Az új autóiipari technológiák kifejlesztésének és tesztelésének hosszú az átfutási ideje, és egy autó általában 10–15 évig közlekedik a közutakon. A Bizottság az elkövetkező hónapokban azt is értékelné fogja, hogy a gyakorlatban mire lenne szükség ahhoz, hogy ez az ágazat hozzájáruljon a klímasemlegesség 2050-ig történő megvalósításához, és hogy mikor kellene megszüntetni a belső égésű gépjárműmotorok forgalmazását.

Éghajlat-politikai szempontok érvényesítése a szakpolitikák összességében

Számos egyéb uniós szakpolitika lépett életbe, vagy van módosítás alatt annak érdekében, hogy hozzájáruljon a „ne okozz kárt” elvének érvényesítéséhez és a klímasemlegességre való áttéréshez. Az éghajlat-politikai célkitűzések más uniós szakpolitikákban való érvényesítése kulcsfontosságú tényező, és méltányos átálláson alapuló inkluzív átalakulást tesz lehetővé.

A fenntartható európai beruházási terv célja a fenntartható beruházások fellendítése. A terv Méltányos Átállást Támogató Alapja (a méltányos átállást támogató mechanizmus első pillére) a dominánsan szenet, tőzeget és olajpalát használó, illetve karbonintenzív régiókban zajló átállás felgyorsításával foglalkozik. Az InvestEU program a magánberuházások vonzására összpontosít, és egy korábbi javaslat szerint teljes pénzügyi keretösszegének legalább 30 %-át az éghajlat-politikai célkitűzések eléréséhez való közvetlen hozzájárulásra kellene fordítani. A Modernizációs Alap az energiarendszerek átalakítását fogja támogatni az alacsonyabb jövedelmű tagállamokban. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a Kohéziós Alap az energiahatékonyságra, a megújuló energiaforrásokra, az innovációra és a kutatásra irányuló kiegészítő beruházásokat fog támogatni. Az Európai Szociális Alap Plusz átfogó támogatást nyújt a

²⁸ COM/2020/67 final.

munkavállalók át- és továbbképzéséhez. Ezenkívül a Bizottság 2021 májusában javaslatot tesz a szociális jogok európai pillérének végrehajtására irányuló cselekvési tervre, amellyel célja előmozdítani az igazságos átmenetet, valamint a képzéshez és az alapvető szolgáltatásokhoz – többek között az energiához, a mobilitáshoz és a lakhatáshoz – való hozzáférést mindenki számára. A Bizottság vidéki térségekre irányuló hosszú távú jövőképében, amely a jövő évben kerül a nyilvánosság elé, kiemelt helyen szerepel a fenntarthatóság előmozdítása a vidéki és távoli területeken élő polgárok számára.

Az új kutatási és innovációs keretprogram, az Európai horizont egyebek mellett külön „Éghajlat, energia és mobilitás” klaszterrel rendelkezik, és pénzeszközeinek legalább 35 %-a éghajlat-politikai célokat támogat. Az Innovációs Alap áttörést jelentő technológiák demonstrációs projektjeinek támogatására irányul az energia- és az ipari ágazatban.

A fenntartható finanszírozásra vonatkozó megújított stratégia, melynek tervezett intézkedései között jogalkotási és nem jogalkotási elemek is szerepelnek, a magánberuházásokat még inkább a zöld gazdaság felé tereli. Az uniós fenntartható finanszírozási taxonómia, az uniós zöldkötvény-standard és az éghajlati referenciamutatók – egyéb kezdeményezések mellett – fontos szerepet játszanak abban, hogy a beruházások, bolygónk és társadalmunk érdekeit szolgálva jobban kövessék a reálgazdaság szükségleteit.

A klímasemlegesség megvalósításához a közlekedési ágazat számlájára írható kibocsátásokat 2050-ig az 1990-ben mért szinthez képest 90 %-kal kell csökkentenünk: az ágazat helyreállítása mellett ez lesz a küszöbön álló, fenntartható és intelligens mobilitási stratégia egyik fő célkitűzése.

Az iparnak vezető szerepet kell vállalnia most, amikor Európa a klímasemlegesség és a digitális vezető szerepre való kettős átállás korába lép, miközben egységes piacának erejét megsokszorozva globális normákat határoz meg. Mind az európai iparstratégia²⁹, mind a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv hangsúlyozza, hogy az erőforrás-hatékonyság növelése és a körforgásos gazdaság – az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéshez való hozzájárulásukkal – az uniós ipar korszerűsítésének elengedhetetlen eszközei.

Az Európai Akkumulátorszövetség keretében kidolgozott stratégiai cselekvési tervvel összhangban történő megbízható akkumulátorellátás elengedhetetlen lesz az EU energiarendszerének szén-dioxid-mentesítéséhez, hiszen lehetővé teszi az egyre nagyobb mennyiségű, megújuló energiaforrásból származó energia hálózatba kapcsolását, valamint a közlekedési ágazat szén-dioxid-mentesítéséhez, mivel ösztönzi az elektromos akkumulátorokra való átállást.

A hamarosan elkészülő, a levegőre, a vízre és a talajra vonatkozó szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv megvizsgálja, hogy a továbbiakban miként lehetne kezelni a nagy ipari létesítményekből származó szennyezést oly módon, hogy az teljes mértékben összhangban legyen az éghajlattal, az energiával és a körforgásos gazdasággal kapcsolatos szakpolitikákkal. Az EU digitális stratégiája támogatja azokat a digitális technológiákat, amelyek hozzájárulhatnak a klímasemlegesség eléréséhez az uniós gazdaság valamennyi ágazatában, és környezetbarátabbá kívánja tenni az IKT-ágazatot.

²⁹ COM(2020) 102 final.

A tagállamok által kidolgozandó KAP-stratégiai tervek komoly lehetőséget kínálnak arra, hogy több erőforrás irányuljon a mezőgazdasági ágazat kibocsátásainak tartós csökkentésére, és eközben javuljon az ágazat gazdasági és környezeti fenntarthatósága és ellenálló képessége.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó ambiciózusabb uniós stratégia kidolgozása minden ágazat számára alapvető fontosságú lesz, mivel az éghajlatváltozás – a mérséklésre irányuló erőfeszítések ellenére – továbbra is egyre nagyobb nyomást fog gyakorolni Európa gazdasági és társadalmi szerkezetére.

Mind az éghajlatváltozás mérséklése, mind az ahhoz való alkalmazkodás szempontjából hasznosak lesznek az olyan uniós úrprogramok, mint a Kopernikusz, amelyek egyre jobb nyomonkövetési képességekkel rendelkeznek.

Összességében a 2030-ra kitűzött ambiciózusabb célok, valamint a klímasemlegességre való áttérés és a Covid19 okozta válságból való kilábalás egyszerre jelent kihívást és lehetőséget arra, hogy jobb jövőt építsünk mindenki számára. A technikai támogatási eszköz biztosítja, hogy a tagállamok testre szabott tanácsadást vehessenek igénybe fenntartható és növekedést ösztönző reformok kidolgozásához.

A kormányzati politikák és szabályozás mellett a polgároknak, a közösségeknek és a szervezeteknek is szerepet kell vállalniuk a folyamatban. A régiók és a városok az átalakulást hozó és fenntartható megoldások kulcsfontosságú központjai, amelyek olyan kezdeményezések révén mutatják az utat, mint a Polgármesterek Szövetsége. Ennek érdekében a Bizottság elindítja az európai éghajlati paktumot, amellyel lehetőséget biztosít mindenkinek, hogy hallassa hangját és szerepet vállaljon az éghajlatváltozás elleni fellépések megtervezésében, az információk megosztásában, az alulról szerveződő tevékenységek elindításában és a mások által követhető megoldások bemutatásában.

Nemzetközi viszonylat

Az ambiciózus éghajlat-politika sikeres végrehajtása terén bizonyított eredményeket felmutató fejlett gazdaságként az EU-nak erkölcsi kötelessége fellépni, és lehetősége is van arra, hogy a nemzetközi éghajlatváltozási tárgyalások keretében és azokon túl is befolyásolja az üvegházhatásúgáz-kibocsátás globális tendenciáit és növelje az erőforrás-hatékonyságot. Az uniós célkitűzésnek az elkövetkező tíz évben a jelenlegi szintről 55 %-ra való emelésével megkétszereződik az EU nemzetileg meghatározott hozzájárulásainak szintje, és megeremtődik a terep a közelgő, 2021-ben esedékes ENSZ éghajlatváltozási tárgyalásokhoz, megerősítve ezáltal az EU globális vezető szerepét.

A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy ezt tekintsék a Párizsi Megállapodáshoz való új uniós hozzájárulásnak. Az EU nemzetileg meghatározott új hozzájárulásaként ezt a célértéket kell az év vége előtt benyújtani az UNFCCC-nek. Ez még időben lendületet adna a Párizsi Megállapodás részes felei következő, 2021 végén sorra kerülő találkozásának ENSZ általi előkészítéséhez, valamint az ENSZ cselekvési évtizedének (2030. évi menetrend) előkészítéséhez.

Az EU azáltal, hogy 2030-ra magasabb célt tűz ki, és így növeli a Párizsi Megállapodás szerinti ambícióit, pozitív példát mutatna a világ többi részének arról, hogy az éghajlatváltozás hogyan kezelhető hatékonyan egy modern és versenyképes gazdaság, valamint virágzó, inkluzív és ellenállóképes társadalom fenntartása mellett. A magasabb cél kitűzése lendületet adna továbbá a G7-ek és a G20-ak jövő évi többoldalú megbeszéléseinek is (előbbi elnöki tisztét az Egyesült Királyság, utóbbiét Olaszország

fogja betölteni). Külső támogatási eszközei révén az EU támogatni tudja a harmadik országokat az éghajlatváltozással kapcsolatos ambícióik növelésére irányuló erőfeszítéseikben.

Az EU-nak továbbra is jó példával kell elől járnia, de arra is fel kell használnia befolyását, hogy – szem előtt tartva a változó geopolitikai és geogazdasági realitásokat – általánosságban változást mozdítson elő az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást támogató gazdasági ösztönzők tekintetében. Az EU továbbra is ösztönözni fogja a többoldalú, szabályokon alapuló együttműködést, felhasználva ehhez a környezeti szempontokra, az éghajlatváltozásra és az energiaügyekre összpontosító diplomáciáját, valamint külpolitikai eszközeinek teljes spektrumát annak érdekében, hogy növelje partnerei – és különösen a legnagyobb és jövőbeli kibocsátók – ambícióit, és felgyorsítsa az klímasemlegességre való globális átállást. Ez azt jelenti, hogy fel kell használni az EU stratégiai partnerségeit, valamint külső finanszírozási, kereskedelmi és egyéb együttműködési platformjait, többek között a nemzetközi környezetvédelmi szabványok bevezetésén és a tiszta technológiáknak a kereskedelem révén történő előmozdításán keresztül. A magánszektornak fontos szerepet kell játszania, és kulcsfontosságú lesz az EU-nak a fenntartható finanszírozás terén betöltött vezető szerepe, különösen az uniós taxonómia mint olyan eszköz révén, amely segíti a befektetőket az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, ellenállóképes és erőforrás-hatékony gazdaságra való átállásban, valamint a nemzetközi partnereinkkel közösen létrehozott, a fenntartható finanszírozással foglalkozó nemzetközi platform révén. Az EU kölcsönösen előnyös szövetségek létrehozására fog törekedni és nemzetközi szinten egyenlő versenyfeltételeket fog biztosítani az új fenntartható technológiák, például a megújuló hidrogén, a fejlett nap- és szélenergia, az akkumulátorok és a szén-dioxid-leválasztás, valamint az e technológiák szempontjából kritikus fontosságú nyersanyagok, például a ritkaföldfémek tekintetében. Az EU a világ legnagyobb kereskedelmi blokkjaként hatalmas lehetőségeket kínál e tekintetben.

Ugyanakkor a globális éghajlatváltozás hatékony megfékezése és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérése érdekében valamennyi országnak és különösen a G20-ak tagjainak sokkal ambiciózusabb intézkedéseket kell hozniuk a katasztrofális következmények megelőzése érdekében.

Mivel az EU növeli éghajlat-politikai ambícióit, partnereink azonban nem növelik hasonló mértékben ambícióikat, a Bizottság javaslatot fog tenni egy, az importárúk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusra, amely bizonyos ágazatokban kerülne alkalmazásra, és célja, hogy csökkentse a kibocsátásáthelyezés kockázatát az ugyanezen kockázat kezelésére jelenleg alkalmazott intézkedések alternatívájaként. A Bizottság ezért megvizsgálja egy hatékony, a Kereskedelmi Világszervezet szabályainak megfelelő, az importárúk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus létrehozásának lehetőségeit.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentés mértékének 2030-ig 55 %-ra való növelését célzó uniós törekvés megvalósítható, és polgáraink egészsége, jóléte és jóléte szempontjából mindenképpen hasznos. Anélkül, hogy alábecsülnénk azt a kihívást, amelyet a következő évtizedben további jelentős beruházások mozgósítása és az igazságos átmenet előmozdítása jelent, az említett törekvés lehetőséget kínál a fenntartható növekedésre, és a Covid19 okozta válság utáni fellendüléssel összefüggésben olyan tartós beruházásokra, amelyek beindíthatják az EU gazdaságát.

A 2030-ra vonatkozó ambiciózusabb célok hozzájárulnak a kibocsátáscsökkentési pálya fokozatosabbá tételéhez, valamint a következő 30 évben a klímasemlegesség irányába történő gazdasági és társadalmi átmenet kiegyensúlyozottabbá válásához. Ezáltal a törekvés a jövő generációi szempontjából hitelesebb, körültekintőbb és méltányosabb lesz.

A természeti erőforrásokra nehezedő nyomás, a globális fejleményekkel kapcsolatos általános bizonytalanság és a világ népességének éghajlatváltozással kapcsolatos növekvő aggodalmai az összes kormányt egyre inkább arra fogják ösztönözni, hogy gyorsan cselekedjenek. Ha ambiciózusan lépünk fel, azzal az EU és annak vállalkozásai és iparágai számára lépéselőnyt biztosíthatunk a nemzetközi gazdasági szinten, növelve az Unió versenyképességét a fenntartható és környezetbarát technológiák növekvő globális piacain.

Ugyanilyen fontos, hogy a törekvések fokozása az éghajlatváltozás elleni küzdelem mellett olyan komoly előnyökkel fog járni, mint például a fosszilis tüzelőanyagok importköltségének csökkenése, az energiabiztonság növekedése, a levegőszennyezés csökkenése, az emberi egészség fokozott védelme, a biológiai sokféleség javulása, az importált nyersanyagokra utaltság csökkentése, valamint a hulladékkal kapcsolatos kockázatok csökkenése. A megújulóenergia- és energiahatékonysági politikák megerősítésével együttesen csökkenteni fogja a háztartások és a vállalatok energiaköltségeit, és – amennyiben a társadalmi hatásokat sikerül kezelni – hozzájárul az energiaszegénység enyhítéséhez, valamint a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez.

Az uniós polgároknak, vállalkozásoknak és szociális partnereknek nagyobb biztonságra és kiszámíthatóságra van szükségük a klímasemlegesség felé vezető úton. A Bizottság ezért a mai napon módosítja az első európai klímajogszabályra vonatkozó javaslatát³⁰, és azt egy olyan, 2030-ra vonatkozó célkitűzéssel egészíti ki, hogy az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal csökkenjen a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás. Ez lesz a kiindulópontja annak a zökkenőmentes útnak, amely révén az EU 2050-ig klímasemlegessé válhat. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy mielőbb jussanak megállapodásra az európai klímarendeletről, és fogadják el azt.

Az elkövetkező kilenc hónap során a Bizottság felül fogja vizsgálni kulcsfontosságú éghajlat- és energiapolitikai jogszabályait. Ez a közlemény már most meghatározza a módosítás fő lehetőségeit. A Bizottság meg van győződve arról, hogy célkitűzéseink elérése érdekében a gazdaság dekarbonizációja szempontjából releváns valamennyi szakpolitikai eszköznek koherens módon kell működnie. A kibocsátáskereskedelem uniós szintű fokozottabb és szélesebb körű alkalmazása, az energiahatékonyságra és a megújuló energiára vonatkozó szakpolitikák, a fenntartható mobilitást és közlekedést támogató eszközök, a körforgásos gazdaság, a környezetvédelmi, mezőgazdasági, pénzügyi, kutatási és innovációs, valamint iparpolitikák mind fontos szerepet fognak játszani általában az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésében, és különösen az ambiciózusabb éghajlat-politikai célkitűzés 2030-ig, illetve az éghajlat-semlegesség 2050-ig történő megvalósításában.

Széles körű nyilvános vitára, valamint az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal, a Régiók Bizottságával, a nemzeti parlamentekkel, valamint – többek között az Európai éghajlati paktumon, valamint az Európa jövőjéről szóló közelgő konferencián keresztül – valamennyi polgárral és érdekelttel folytatott konzultációs

³⁰ COM(2020) 80 final.

folyamatra támaszkodva a Bizottság 2021 júniusáig elkészíti a legfontosabb szükséges jogalkotási javaslatokat. Ez a folyamat várhatóan megnyitja az utat a jogszabályok gyors elfogadása előtt, elegendő időt hagyva ahhoz, hogy valamennyi szereplő megvalósítsa a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fokozott éghajlat- és energiapolitikai törekvéseket.